

Ribe Bispearkiv.

Ringkøbing nordre amtsprovsti. Synsprotokol for kirker og præstegårde. 1812-1824. (C39H-1) (1 bd.)

(¹ NB Dette er titlen på ryggen af protokollen. Men forrest på bindet står med påklippet seddel: Ringkøbing Amts nordre Amtsprovsti. Synsprotokol 1812-35. Er upagineret.

Opdelt kronologisk efter år og herreder med syn af kirker og præstegårde lige efter hinanden bortset fra 1814.

1. indførsel er "Ulfborg Herreds Præstegaardes Tilstand ved Synsforretning, holdt Aaret 1812 efter Reskript af 29 Octb 1802, så følger Skodborg herred 1812. Igen Skodborg herred 1814, Ulfborg 1814, Ginding Herred 1814, så Vandfuld herred 1814.

Sidste indførsel er dateret år 1835, 29.maj.

Der er kommet nye synsmænd i 1825. De har meget udførlige beskrivelser.

Jeg har set Vandfuld herred til 1825 inkl. dog har jeg i 1825 kun læst om Vandborg. De næste år er slet ikke set.

NB Indførslerne er næsten identiske med indberetninger fra 1814 i C4-709 og 710. Synet er åbenbart skrevet ind i protokollen efter enten det løse blad eller de samlede ekstrakter. Min afskrift af synet af Vandborg præstegård og Vandborg og Ferring kirker er derfor rettet til efter C4-709 og 710. Men oplysningerne er kun gemt her.)

1814

Vandfuld Herreds Kirkers Tilstand ved Synsforretning holdt i Aaret 1814 efter Reskript af 19de Novb. 1802.
(bl.a.)

Vandborg Kirke (den 9de Junii)

1. Loftet var hvalmet og gandske uden Mangel. 2. Gulvet uden al Mangel. 3. Taget af Blye i fortrinlig god Stand, kun 1 Tavle løsnet. 4. Murene uden ald Mangel og indvendig ynkelig kalket. – 5. Tømmerværket i noget god Stand. Klokkestregnen mangler. – 6. Vinduerne ret gode, dog kunde behøves mere Lys i Kirken. -7. Dørene og Portene i forsvarlig Stand. 8. Alterklæderne brugbare. – 9. Vasa sacra² brugbare. – 10 Kirkegaardshegnet for det meste got og forsvarligt.

Ferring Kirke (den 10de Junii)

1. Loftet var heelt og godt. 2. Gulvet ujævnt og overalt fuld af Huller. 3. Taget i god Stand. 4. Murene ret gode. 5 Tømmerværket got. 6. Vinduerne nogle Ruder itu, kunde behøves et Vindue mere. 7. Døre og Porte gode. 8. Alterklæderne brugelige. 9. Vasa sacra brugelige. 10. Kirkegaardens Hegn i god Stand.

(Der er også mangler ved de andre kirker i Vandfuld herred³).

---

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller mit resume. Dog er der i protokollen parentes rundt om datoerne for syn.

² Vasa sacra = de hellige kar = nadverkarrene dvs. brødsålen og kalken. Kaldes senere for "Kommuniontøi". Kommunion = nadver (Kirkeleksikon for Norden)

³ sogne i Vandfuld herred: Harboør, Engberg, Hygum, Hove, Vandborg, Ferring, Dybe, Ramme, Fjaltring, Trans. Nogle er dog annekssogne: Engberg fra 1810, Ferring fra 1814, Ramme fra 1796, Hove fra 1814. Dvs at der 1814-1824 var 7 præstegårde.

Jeg kan have overset nogle syn ved synsforretningerne, for synet står ikke altid i herredsækkefølge.

Ribe Bispearkiv. Ringkøbing nordre amts provsti 1812-24. Journaliserede breve. 1812-1814 (C39 H-3)

(¹Sagerne er nummererede, men de svarer ikke til journalernes. Jf betyder at der henvises til journalernes numre.)

1812

(Ribe Bispegaard d. 26.nov. 1812. Biskop Hjort til amtsprovst Lund):²
Forsaavidt H^r Pastor Nørager i hosfølgende Skrivelse forespørger, om det kan være ham tilladt, at bortfæste paa Livstid et til Ferring Præstegaard liggende Boelssted, udbeder jeg mig Drs Højærværdigheds Betænkning; hvorved (?laget)³ forventes tilbage.

Ribe Bispegaard d. 26de November 1812

?Hjort

PS lad mig vide, om Bisted er rejst til Kjøbenhavn. Alle har, (?eder) (Amager?) med (?) – jeg forlanger ganske (??)

1813

(Sag nr. 88, Ribe d. 17. 6. 1813. Koefoed til amtsprovst Lund)⁴:

De under 29de f. M. mig tilsendte 126 Rbd 31 $\frac{1}{3}$ Sk. samt under 3^{die} d. M. modtagne 5 Rbd. 8 Sk. ere mig rigtig tilhødekommene, som Afdrag paa Contingenterne til Stiftets Enkekasse fra Deres Højærværdigheds Amtsprovstie. Som resterende staar endnu tilbage:

- 1- hele Hiern Herred.
- 2- Pastor Büchler i Stabye.
- 3- Pastor Alle i Resen (har betalt)⁵
- 4- Pastor Nørager i Ferring.

Ved Kancellie-Resolution er det nu blevet bestemt, at Renten til denne Termin skal beregnes til 11te December 1812 efter forhen giældende Anvisninger, og for det følgende Halvaar efter Omskrivningsforholdet⁶ i For. af 5te Janv. - Altsaa har jeg modtaget for meget i Rente for følgende:

Hr. Pastor Klausen til Nør Nissum	-	-	12	Sk.
- - Groth til Holstebro	-	1	2 $\frac{1}{2}$	-
- - (Kømer?) til Fialtring	-	1	3	-
- - Maagh til Harboøre	-	1	4 $\frac{2}{3}$	
Til sammen	-	4	6 $\frac{1}{6}$	

Hvilke herhos følger. – Renten for Hr. Pastor Nørager til Ferring Kirke beløber kun 24 Sk. i stedet for de anførte 30 Sk. Følgelig har han at betale 6 Rbd. 20 Sk.

Endnu bemerkes at af de modtagne 126 Rbd 31 $\frac{1}{3}$ Sk. vare (?) (host?) (Repræsentative?), beregnede til 10 Rbd. som ej kan antages paa anden Maade, end at de vare givede som Betaling i Enkepensionerne, de for Deres Højærværdigheds District udredes til Landemodet, da Stykket af bemelte Sedler her kuns kan anbringes til 2 Rbd.

De vilde undskylde, at denne Quitting kommer saa sildig, voldet ved min Fraværelse paa Kirkesyn.

Ribe d. 17. Juni 1813

Koefoed

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller mit resume

² En lille lap papir, der er meget slidt og højre side ret ulæselig.

³ ? i parentes betyder at tydingen er usikker

⁴ haves i fotokopi. Er på 2 små sider (halvt folio). Sagen er ikke set i Stiftsøvrighedens journaler

⁵ punkt 3 er derfor overstreget

⁶ sideskift til s.2

Ribe Bispearkiv. Ringkøbing nordre amtsprovsti. Ujournaliserede breve. 1813-1824. (C39H 10)

¹Ligger i læg hvert år for sig. Set 1821 inkl.

Der er mange skrivelser ang. Engberg Præstegaard, så det salg krævede nok lige så mange breve som salget af Ferring præstegård med jord!

1813

(Sag nr. 628, dat. 20.dec. 1813. Biskop (?)² til Brøchner)

Jeg har den Ære herved at tilstille Deres Velærværdighed H. Pastor Bistedes Collats med Kaldsbrevet tilbage. – Ventelig er Hr. Bisted vidende om, at der med hans Collates Udstedelse skal ifølge Rsk. af 23 Novb. 1781, erlægges 2^{Rbd} SV /: p (?) 23RD 3 M DC til Skolerne i Fredericia. Det haster ikke med Indsendelsen af den Afgift; - naar samme skeer engang før 1 Febr næste. Tør jeg bede Deres Velærværdighed tillige at takke H. Bisted for tilsendte Gebyhr.

Jeg anbefaler mig Deres ærede Venskab.
Bispecontoiret d. 20 Dec. 1813.

Ærbødigst (?)

1816

(8. dec. 1816. Fæstebrev fra Nørager til Mads Nielsen i Ferring³)

Underskrevne Peter Anton Christian Nørager, Sognepræst for Vandborg og Ferring Menigheder tilstaa herved at have fæstet Mads Nielsen Hav, Fisker i Ferring, det Stykke Jord, som af Præstegaardens Marker ved Udskiftningen er tilfalden hans iboende Huus, som ligger paa Ferring Gade, Østen for Kirken, af Hartkorn 4 Skp 1 Fj. 1¼ Alb.; og skal bemeldte Mads Nielsen Hav have dette Stykke Jord i Fæste paa følgende Vilkaar:

1. Mads Nielsen Hav og Hustrue skal nyde bruge og beholde det deres Huus tillagte Stykke Jord i Fæste paa Livstid.
2. Fæsteren maa ikke Jorderne til (mis?)ligt bruge og altsaa ikke bortleie, men er pligtig at gjøde dem forsvarlig efter Brug og Egnens Skik, hvorfor det anmærkes: at aldeles Intet, hverken Gjøde eller Foder, maa bortføres fra Stedet.
3. Da Fæstestedets Eiendomme ere en Deel af Ferring Præstegaards Jorder, nyder Fæsteren alle de Herligheder, som saadanne Eiendomme er tillagte.
4. Fæsteren udrede alle kongelige Skatter og Afgifter, som nu paahvile, eller og maatte komme i at paahvile dette Stykke Jord, uden at samme bliver mig eller Efterkommere i Embedet vedkommende i nogen Maade.
5. Fæsteren skal være mig som Husbonde (h?g) og lydig, ligesaavel som den jeg i mit Sted maatte udsende.
6. De gjeldende Anordninger og Bestemmelser blive en Regel for Fæsteren at følge.
7. I Tilfælde at Mads Nielsen Havs Hustru overlever sin Mand, da vedbliver hun alligevel i alle dette fæstede Stykke Jords Rettigheder, saa at hun alligevel vedbliver at nyde, bruge og beholde ovenmeldte Stykke Jord med samme Rettigheder og Herligheder, om hun endog indlader sig i nyt Ægteskab; men efter hendes Død har Fæstebrevet ingen Kraft, og hendes

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller mit resume

² ? i parentes betyder at tydingen er usikker. Her er underskriften ulæselig

³ fotokopieret. Fylder 2 sider. Er uden sagsnr. og er ikke i nogen af bispearkivets "Journaler"

**Ribe Bispearkiv. Ringkøbing nordre amtsprovsti.
Journaliserede breve. B Sager udenfor skolevæsenet. 1815-1816.
(C39H 6)**

Sagerne er nummererede, men de svarer ikke til dem i bispens eller stiftsøvrighedens journaler. ”=” eller ”jf” betyder at der henvises til sagens nummer deri.

1815

(¹B 270 1815, = 1815 nr.8. Dat. 12. jan. 1815. Koefoed og biskop til amtsprovst Tilemann)

Det Kongelige Rentekammer har under 7de dennes tilsendt os saaledes:
”At vi i Dag, efter Hr. Stiftsammandens og Deres Højærværdigheds Forlangende have autoriseret Capitain og Landmaaler Høst i Viborg til at udføre de Hartkorns og Magelægs Beregninger som i Anledning af Vandborg og Ferring Sognekalds Forening skal foretages, det skulle vi ikke undlade herved tjenstligen at melde , til behagelig Efterretning og Bekiendtgjørelse for Vedkommende.”

Hvilket communiceres Deres Højærværdighed til fornøden Efterretning og videre føiende Foranstaltning.

Koefoed på Biskoppens og egne Vegne

(B 174 d.19.jan. 1815. Koefoed og Hjort til Tilemann)

I Anledning af hosfølgende Skrivelse fra Landmaaler Hr. Capitain Høst, forsaavidt der indstilles: om den forhen ved Udskiftningen afholdte Taxation maatte lægges til Grund for det Magelæg og den Hartkorns Beregning, som skal foretages i Anledning af Ferring og Vandborg Sognekalds Forening, har Rentekammeret forlangt vor Betænkning, hvorhos Det tillige vilde underrettes om ”for hvormange Aar siden Udskiftningen er foretagen.” Men forinden vi i denne Henseende afgive noget Svar, udbede vi os Deres Højærværdigheds behagelige Tanker over denne Sag samt meddelt den fornødne Oplysning, angaaende naar den omspurgte Udskiftning er skeet. Med Deres Svar forventes Hr. Capitain Høsts Brev og Bilag tilbage.
Ribe d, 19de januar 1815

Koefoed Hjort

(B 275 1815. Dat. 21 jan. 1815. Koefoed til Tilemann)

(Rykker for indbetalinger til stiftets gejstlige enkekasse. 10 præster skylder bl.a. Nørager. Der opgives intet beløb. Henviser til sin skrivelse af 14. nov. f.år²).

(B 295, 1815, dat. 23. feb. 1815. Koefoed og Hjort til Tilemann)

Ved at tilstille Deres Højærværdighed hosfølgende Forening af den af Vandborg Sogns Beboere ydende Præstetiende, skulle Man tjenstligt udbede sig Deres Betænkning i den Anledning meddelt, og med samme Bilaget tilbage.
Ribe d., 23. Feb. 1815

Koefoed Hjort

(B 302/ 1815, dat. 23. marts 1815. Koefoed og Hjort til Tilemann.)

Sender afskrift af Rentekammerets skrivelse nr.110 d. 18.marts. Se denne)

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller mit resume.

² Den skrivelse har jeg ikke set. Men derimod en rykker dat. 17.6.1813 (sag nr. 88 i C39 H-3)

**Ribe Bisparkiv. Ringkøbing nordre amtsprovsti.
Journaliserede breve. B Sager udenfor skolevæsenet. 1817-1818.
(C39H 7)**

(¹Sagerne er nummererede, men de svarer ikke til dem i bispens eller stiftsøvrighedens journaler. ”=” betyder at der henvises til sagens nummer deri.)

Amtmand: Rosenørn.

Amtsforvalter: Skierbeck

Stiftsrevisor Hansen

1817

(B 21/ 1817. Dat. 4.feb. 1817. Ringkøbing Amtshuus til amtsprovst Tilemann)

Amtsforvalter Skierbeck har andraget, at uagtet han under 29de August f.A. ved at meddele Indholden af 239 Observationspost i hans Regnskab for 1814, har bragt samtlige Herrer Sognepræster Det Kongelige Rentekammers Cirkulære af 30de Juni 1812 angaaende maanedlige Lister over Rangpersoner i Erindring, mangler han dog disse fra

Ferring og Vandborg for hele Aaret 1816

Houe for de 3 sidste Maaneder 1816

Hygum og Engberg for hele Aaret 1816

Møeborg og Nees for de 3 sidste Maaneder 1816

Gudum og Faberg for hele Aaret 1816

Nørre Nissum for September og December 1816.

Deres Høiærværdighed ville derfor behageligen tilholde fornævnte H^r Præster uden Ophold og i senest inden 3 uger fra Dato at tilstille Amtsforsvalter Skierbek disse manglende Lister samt forantledigen nøie og i rette (Tiid?)² at efterkomme ovennævnte Circulaire, da Multker i modsat Fald ville blive anvendte.

Ringkøbing Amtshuus, den 4 Feb. 1817

Rosenørn

(B 33/1817, dat. 22 feb. 1817. Biskop til Tilemann³)

Det Kongelige Danske Cancellie har under 18de d. M. tilsendt mig saaledes:

” Fra Land- og Søe Krigscommissairen i det 2^{det} Jydske District

Generalkrigscommissair Fischer i Grenaa har Cancelliet modtaget en

Forestilling, hvori han andrager, at der efter de afholdte Sessioner for 2^{det}

Jydske District endnu befinder 27 vacante Heste N^o af hvilke de 13, der skulle besættes af Præsterne, vanskeligen vil kunne tilveiebringes, da (?) (tildeles?) mangler Evne og de Faae, der til Nød kunne undvære Pengene, ei⁴ kunne erholde saadanne Heste, som kunne antages.

Blandt de Præster, som ere aldeles uformuende til at stille Rytterhest nævnes Sognepræsten til Stabye Menighed H^r Büchler og Sognepræsten for Vandborg og Ferring Menigheder, H^r Nørager. Generalkrigscommissair Fischer har derfor yttret, at det vilde være ønskeligt, om der kunde udfindes Midler til passende Bidrag til Hjælp for de Præster i de mindre Embeder, hvilke maae stille Rytterhest, enten fra de Kald, som ere fritagne⁵ fra den Byrde eller paa andre Maader.

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller mit resume.

² ? i parentes betyder at tydingen er usikker

³ haves i fotokopi. Fylder 4 små sider. Sagen nævnes 1.gang 22.7. 1816, og fortsætter 16.8. 1817 osv.

⁴ Sideskift til s.2

⁵ sideskift til s.3

**Ribe Bisparkiv. Ringkøbing nordre amtsprovsti.
Journaliserede breve. B Sager udenfor skolevæsenet. 1819-1821.
(C39H-8)**

¹Sagerne er nummererede, men de svarer ikke til dem i bispens eller stiftsøvrighedens journaler. ”=” betyder at der henvises til sagens nummer deri. Set alle 3 år dvs. også 1821 helt ud.

Amtsprovst Tilemann forflyttes 4.7.1821. Dr. Frost er derefter konstitueret.
Amtmand: Rosenørn. Fra 3.juli 1820. kammerjunker (N?) Lorentz
Amtsforvalter: Skierbeck
Stiftsrevisor Hansen
Fungerende biskop: Koefoed (hans sidste underskrift som biskop er 17.4.1820. Var stiftsprovst. Han er ikke den samme som stiftsamtmænd. Begge skriver under ved sager fra stiftsøvrigheden).
Biskop Herz. 1. underskrift er 18.9. 1820.

1819

(B 3/1819, dat. 5. jan. 1819. Ringkøbing amtshus til Tilemann)

Pro Memoria

Fra Justitsraad Bye- og Herredsfoged Skønau er hertil indkommen vedlagte Auctions Forretning, som viser at Pastor Nørager i Vandborg Præstegaard ved et højst forargeligt Forhold har forhindret Forretningens Tilendebringelse.

Under Dags Dato har jeg anmodet Justitsraad Skønau paa nye at beramme og fuldføre Auctionen, og jeg forventer i denne Anledning at Pastor Nørager ved alvorlig Forestilling fra Deres Høiærværdighed vil kunne bringes til at lade Forretningen nyde fremme uden at give ny Forargelse.

I Øvrigt vil jeg, for denne Gang, overlade til Deres Høiærværdighed, som H^r Nøragers nærmeste Geistlige Foresatte, at bedømme, hvorledes den af ham udviste Forargelse lader sig forene med hans Embedsstilling.

Ringkøbing Amtshuus den 5 januar 1819

Rosenørn

(B 55/1819, dat. 21. feb. 1819. Ringkøbing amtshus til Tilemann)

Under 30 Julii f.A. opgav jeg Deres Høiærværdighed de for 1814 manglende Fattigvæsens Regnskaber, og de for 1818 manglende Forsørgelsesplaner, med Begiering af de fra Vedkommende maatte vorde indfordret og mig tilsendte, samt med Yttring om, at H^r Nøragers og Büchlers Forfald (?)² i denne Deel af deres Embede (syntes?) at gjøre Forestilling til Cancelliet nødvendig. Men da (herom?) intet hertil er indløbet, maa jeg tjenstligen bringe Sagen i behagelig Erindring. –

Ringkøbing Amtshuus den 21 Februar 1819

Rosenørn

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller mit resume.

² ? i parentes betyder at tydingen er usikker

Ribe Bispearkiv.

Indkomne breve fra Ringkøbing nordre Amtsprovsti. 1820-1824 (C4-346).

1820

(Sag. nr. 143/1820, dat. d. 22.3.1820. Amtsprovst Tilemann til biskop.)¹

Høiædle, Høiærværdige Hr. Biskop, Dotr. Koefoed.

I en af de orkanagtige Storme, som for nogen Tid siden rasede her i Egnen, hændte det sig, at det vestre Huus af Vandborg Præstegaard, bestaaende af 26 Fag, blæste om, hvortil det stærke Sneefald, der havde betyngtet den ene Side med et (?)² Lag Snee, meget bidrog.

Dette Uheld var saameget større, som Hr. Pastor Nørager uagtet hans (s/f ?) ringe Evne, netop paa denne Deel af Præstegaarden, havde faaet de ved sidste Synsforretning d 11 Junii f. A. ansatte Mangler afhjulpne og iblant andet nyt Tag oplagt over 19 Fag. Efterat derom ere skeet Anmeldelse til mig, har jeg paalagt H^r Pastor Nørager at samle alle Materialerne, lade en vidnesfast Fortegnelse forfatte derom og sørge bedst muligt for dens Confirmation. Men et saadant overordentligt Tilfælde (komme?) (videre/virke?) overordentlig Foranstaltning, især da Hr. Nørager, som Deres Høiærværdighed veed, er en yderlig fattig Mand, der har forpagtet Præstegaarden bort og desformedelst ikke eier nogen Besætning, ja ikke engang er forsynet med de nødvendige anstændige Meubler, saa at man i strengeste Forstand om ham kan sige, at han hverken haver at sidde eller ligge paa. Hvortil komme endnu, at hans (K/H?y?nen) af Tienden for 1819, som han havt til gode, er solgt efter Execution for resterende Kongelige Skatter, og der altsaa for det første ik³ke gives noget at belægge med Sequester⁴.

Lykkeligvis eier Vandborg og Ferring Sogne kald en fra den solgte Ferring Præstegaard indkommen Capital, hvoraf det aarlig trækker 118 Rbd. NV Renter. At angribe denne Capital ville jeg imidlertid ikke uden i høieste Nødsfald raade til; men at Renterne i nogle Aar anvendes til Præstegaardens Reparation var i sig selv billigt, og gavnligt for Hr. Nørager, da han ellers aldrig vil kunne overkomme, at holde Præstegaarden tilbørlig vedlige.

Til det nedfaldne Huuses Opbyggelse og Ladens Reparation vil dog eet Aars Renter ikke forslaae. Vilde derimod Stiftet gunstigst tilstaae ham saa stort et Forskud af de offentlige Midler, som der behøves til at opbygge den nedfaldne Huuslængde af nye og give Laden den nødvendigste Reparation /: hvortil fornemmelig udfordres, at der lægges Tag op over den Deel af den søndre Side og de 4 vesterste Gulve eftersees paa Tømmer :/, og derefter succesive lade dette Forskud tilbagebetales af Renterne, som kunde indeholdes saamange Aar til dette var skeet; tror jeg, at han paa denne Maade bedst og sikkert kunde hjælpes. Dersom dette bevilgedes og de behøvende Penge af Stiftet kunde forventes udbetalte i næste 11 Juni Termin, kunde jeg lade en Licitation afholde over bemelte Huuses Opbyggelses og Ladens nødvendige Reparation.

Jeg giver mig derfor den⁵ Frihed, ærbødigst at anmode Deres Høiærværdighed om, at ville gunstbehagelig (see?) Hr. Pastor Nørager et saadant Forskud bevilget, imod at det tilbagebetales paa den foreslagne Maade, paa det jeg snarest muligt, naar jeg

---

¹ tekst i parentes er mit resume eller min forklaring.

Brevet haves i fotokopi. Det er meget gnidret skrevet, men er sammenholdt med Tilemanns kladde, der var vedlagt B90/1820 i C39 H (brevet fra biskoppen til T. d.17.4.1820.

² ? i parentes betyder at tydingen er usikker

³ sideskift til s. 2

⁴ sekvester = beslag (Kalkar)

⁵ sideskift til s.3

Ribe Bispearkiv: Bispens journalsager ordnet efter provsti. Indkomne breve fra Ringkøbing nordre amtsprovsti. 1813-1819 (C4-345)

Ligger i læg hvert år for sig. Sagsnumrene stammer fra "Bispens journaler".
Der er mange huller. for jeg har kun fundet 4 af de eftersøgte sager + 1 sag der ikke stod i "Bispens Journaler"

Det er kun breve fra provstiet.

Der er ikke sagsnummer på alle breve – og i hvert fald 1 var ikke i journalbogen- de andre er der sikkert heller ikke!

Jeg har ikke kunnet finde breve fra andre instanser, f.eks. kancelliet.

1814

(sag nr. 77. Lemvig d.3.marts 1814. Brøchner til biskoppen)¹

(Sender 155 Rbd SV, som er Madame Bertelsens tilgodehavende dvs. kommer ikke Nøragersagen ved. Sagen vedrørende mad. Bertelsen er meget omfattende og varer flere år. Hun var præsteenke).

Naar Vandfuld Herreds Præstens Vacance-Tour i Vandborg udløber, mener jeg, det er rigtigst, at Pastor Nørager i Ferring, som baade boer bequemæssigt derfor, og tillige selv har ikkun en Kirke, paatager sig for Betaling, som vel er 2 Rbd S.V. ugentlig, at forrette Embedet i Vandborg. – Skulle Deres Højærværdighed have noget derimod at erindre, udbeder jeg Deres gunstige bestemmelse.

Allerærbødigst
(MO?)² Brøchner

1815

(u.nr. dat. 4.feb.1815. Nørager til biskop:

(nr.202 Lemvig d 15. juni 1815: Tilemann): At sognepræsten for Houe Menighed i Ribe Stift, Vandfuld Herred, Provst Høyland d.11.d.M. ved Døden er afgaaet, har jeg herved den Ære foreløbig at anmelde, og skal jeg, om muligt med næste Post, opgive nærmere Indberetning om Kaldets Indkomster og Beskaffenhed.

(nr.202 Lemvig d.19.6.1815. Tilemann sender den lovede opgørelse over Hou sognekalds indtægter. der er i alt 96 td, 1 skp. byg, 96 td, 1 skp. havre, 96 rbd. 10 sk. NV).

---

¹ tekst i parentes er min kommentar eller mit resume

² ? i parentes betyder at tydingen er usikker

Ribe Bispearkiv. Bispens kopibøger. 1819-21 (C4-226)

¹(Tekst på bagsiden af bindets forside: "Bispe Copiebog fra 17. April 1819 til 1. Nov. 1821

Rygtitel (påklæbet): "Ribe Bispearkiv. Kopibog B for bispesager. 1819- 21.

Står – næsten - anført kronologisk. Det passer ikke altid med sagsnumrenes rækkefølge. Sagsnumrene stammer fra *Bispens Journaler*. Der findes også sager uden nummer. I hvert fald den ene er ikke set i *Bispens Journaler*.

Siderne er ikke nummererede

Set til 1. aug. 1821).

1820

(u.nr., 30 Marts. (= B 78/1820 i C39 H-8) Til Amtsprovst Tilemann.²

Tilemann har indsendt en Fortegnelse over Expenser³ for 1819 udi anførte Restancer for Sognepræsterne fra ca. 12 sogne bl.a. Vandborg - Ferring. Bispens beder om at amtsprovsten ufortøvet får præsterne til at betale) disse resterende Kontingenter, som for længst skulle være indbetalt. (Hvis det ikke sker, skal han gennem amtmanden foranstalte bemeldte restancer inddrevne.)

(nr. 143 (= B90/ 1820 i C39H –8). Den 17. april til Tilemann):

Deres Høiærværdighed har under 23de f.M. hertil indberettet at 19 Fag Udhuus ere nedblæste af Vandborg Præstegaard, samt at Præsten ei er i Stand til uden Hjælp at faae Bygningen igien opført, hvorhos De har indstillet om det fornødne Laan af Stiftets Midler kunne bevirkes ham forundt i næste 11 Juni Termiin.

I Anledning heraf og for noget videre i denne Sag kan foretages, maae jeg tjenstligt anmode Deres Høiærværdighed om at lade foranstalte et Overslag over Bygningernes Opførelse ved Hjælp af de gamle Materialer. – Herfor maa jeg dog tilføie at jeg ikke troer det muligt til næstkommende Junii Termin af Stiftets Midler at faa nogen Capital til Laans. Koefoed (fungerende biskop)

1821

(nr. 35/1821 (= B23/1821 i C39 H-8). Dat. 29. jan. Biskop til Amtsprovst Tilemann⁴:

Det er Deres Høiærværdighed bekiendt, at Sognepræsten Hr. Nørager i Vandborg har indgivet en Klage over at hans Skattebog blev ham forholdt osv. I de Erklæringer, som i den Anledning er afgivne fra Amtmanden og Herredsfogden, er andraget, at Hr. Nørager er drikfældig og uefterrettelig, og selv Deres Høiærværdigheds Erklæring gjør det ikke usandsynligt, at disse Mænd, som desuden for sig selv staar til Troende, have vidnet Sandhed. Det Kongl. Danske Cancellie har ved at tilsende mig Sagens Documenter forlangt min Betænkning med Hensyn til hvad der i disse Erklæringer er ytret om Præstens Forhold. – Betænkningen er, saaledes som jeg seer Sagen, let afgivet: indtil afgivet: en til Drik forfalden Præst, som har tabt sin Agtelse i Menigheden, og ej kan styre sine egne Ting, bør ikke blive ved Embedet. Imidlertid anser jeg det dog for Pligt først at høre Deres Høiærværdigheds Mening herom. – Jeg ønskede ikke at Nørager skulle sagsøges. Thi deels har jo Regieringen i forbenævnte Mænds paa Embeds Vegne afgivne Erklæring Beviis nok for, at ham ikke skeer Uret ved at removeres fra Religionslærers Embede; dels kan han maaskee paa den anden Side fortjene nogen Medlidenhed, som den der muligt af

¹ tekst i parentes er min kommentar eller mit resume

² Sagen er ikke set i Bispens journaler (C4-313)

³ Ekspenser: udgifter, f.eks. landemodeekspenser, de afgifter som præsterne måtte betale i forbindelse med landemodet. (HfDL)

⁴ Haves i dårlig fotokopi (digitalkamera). Original haves som god fotokopi fra C39 h-8 sag B23/1821

Ribe Bispearkiv: Bispens journaler. 1819-1822 (C4-313)

¹(Indhold: Kronologisk register over sager. Begynder 9.jan. 1819. Slutter 20.nov. 1822 (sag nr. 691). Set til 27. juni 1821.

Opbygning: 1. spalte: sagens løbenr., 2. spalte: kort om sagens indhold. 3. spalte: sagens videre behandling: videresendt, besvaret el.lign.

"com" = kommunikeret dvs. videresendt.

Biskop er Herz fra ca. 18.9.1820. Koefoed, stiftsprovsten, er konstitueret biskop fra Hjorts død i juli 1818 til da.. Amtsprovst er Tilemann).

NB Hvis dokumentet er set flere steder, ligger afskriften som regel i Bispens Kopibøger, hvor dokumentet først er set.

1819

nr.267 Cancellie d. 12. Junii. Skr. at Licitationsforretningen over Stillingen af en Rytterhest for Vandborg Præstegaard er approberet. Opbevaret. (afskrevet. NB se brevet til amtmanden).

1820

Nr.143 Lemvig d 22. Mart. Amtsprovst Tilemanns Indberetning om at det vester Huus af Vandborg Præstegaard, 26 Fag, er omblæst mm. (fotokopieret)

17. april Besvaret. (afskrevet fra kopibog og sammenholdt med brevet i C39 H-8, amtsprovstiets breve).

1821

nr.35 Cancelliet d. 20de Januar. Skr. om Betænkning ang. en Forestilling fra Pastor Nørager i Vandborg, hvori han besværer sig over (?)² Herredsfoged Schönau ikke vil forevise ham hans Skattebog mv. (fotokopieret).

D.29. jan. Tilskr. Amtsprovst Tilemann. (fotokopieret både fra kopibog og originalen)

D.10. feb. afgivet Betænkning til Cancelliet. (fotokopieret både fra kopibog og fra kladden til brevet til cancelliet).

Nr.144 Cancelliet d. 6. Mart. Skr. om at forelægge Præsten Nørager i Vandborg om han vil sagsøges til Embeds Fortabelse eller underkaste sig Remotion³ fra Embedet m.v. (fotokopieret).

D.14. Mart.com. Amtsprovst Tilemann. (Afskrevet fra kopibog og sammenholdt med originalen. Original og kladde fra "Kancellibreve" er fotokopieret).

D.18. Apr. tilskrevet Cancelliet. Afsendt d. 25. s. M. (fotokopieret. Det gælder også Nøragers brev, mens Tilemanns svar ikke er fundet. Begge skulle være vedlagt biskoppens brev til cancelliet).

Nr.333 Kiøbenhavn d. 6. Junii. Rescript ang. Sognepræsten for Vandborg og Ferring Menigheder Hr. P.A.C. Nørager. Entledigt med Pension. (fotokopieret).

D.14. Junii com. Amtsprovst Tilemann. (Afskrevet følgeskrivelsen. Afskriften af reskriptet var lig med originalen).

¹ tekst i parentes er min kommentar eller resume

² ? i parentes betyder at tydingen er usikker

³ ikke i fremmedordbog, Kalkar , ODS el.lign. men re = tilbage, motion: bevægelse dvs. "fjernelse"

Ribe Bispearkiv: Bispens journaler. 1802-1813 (C4-311)

(¹Titel på bindet: Ribe Bispearkiv. Journal B. for bispesager 1802-13 (C4-311))

Indhold: Kronologisk register over sager. Upagineret. 1. indførsel er 1802 nr. 384, dat. 29. okt. 1802. Sidste indførsel er 1813 nr. 175, dat. 17. feb. 1813.

Opbygning: 1. spalte: sagens løbenr., 2. spalte: kort om sagens indhold. 3. spalte: sagens videre behandling: videresendt, besvaret el.lign.

Set fra 1805. Kun noteret sager ang. Ferring og Vandborg. Dog også om provsten hvis det kan få betydning).

Biskopper: Middelboe 1786 - 1811. Dør 1.12.1811

Hiort 1811 til sin død 26.7.1818

Herredsprovst Peder Høyland i Engberg, senere Hou

Stiftsprovst Koefoed (i 1809)

Anno 1805

Nr. 110 Ferring den 11te Martii. Degne og Skoleholder Nørr beder at hans Søn Jacob Nørr maatte blive beskikket til hans Substitut og Medhjælper i Skoleholderembedet. (Ikke fundet).

d. 18de tilskrevet Provst Høyland. (afskrevet)

Nr. 111 Engberg den 14 Martii. – Provst Høyland indberetter foreløbig at Hr. Meldahl i Ferring er kaldet til Sognepræst i Aarhus Stift samt foreslaaer at dette vacante Kald maatte combineres med Vandborg.

Opbevaret. (Ikke fundet).

(I margenen:) See 120

Nr. 120 Vandborg den 18de Martii. Pastor Bisted forlanger Forestilling i Cancelliet at det vacante Ferring Sognekald maatte annexeres til Vandborg m.v.

1805 d. 22de Martii ankommen. Opbevaret ved N° 111. (Ikke fundet).

Nr. 126 s.D (dvs. Cancelliet d. 23. Marts). Cancelliet anmelder at Sognepræsten til Ferring Hr. Meldahl er confirmeret at være Sognepræst til Almind og Siørslev i Aarhus Stift². (Set, ikke afskrevet, er kun en kort meddelelse).

d. 27de tilskrevet Høyland allerund. Indberetning. (afskrevet)

nr. 137 Vandborg d.1ste April. Pastor Bisted søger at det nu ledigværende Ferring Sognekald maatte annexeres til Vandborg. (Ikke fundet).

d. 13 April allerund. Erklæring. (afskrevet).

d. 27 April Cancelliets Resolution. (Afskrevet).

(i margenen) see nr.111 og 120.

Nr. 297 Canc. Den 10de Aug. Cancelliet tilkiendegiver at det intet har imod at den til Ferring kaldte Hr. Nørager bliver ordineret i (Kh?vn/ om?)³.

Opbevaret. (Afskrevet).

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller resume)

² i bispens kopibøger står der Almind og Sjørsløv, først i Aarhus stift, siden på Sjælland. I Viberg står der Vium og Almind!

³ ? i parentes betyder at tydingen er usikker

Ribe Bispearkiv: Bispens journaler. 1813-1818 (C4-312)

¹(Starter med 1813 nr. 176 d. 9.marts. Slutter med 1818 nr.566 dat. 29.dec
Opbygning som forrige journal.

Titelblad): Journal for Ribe Bispecontoir efter fortsatte Numer.

(NB Modsat er der en lignende protokol der starter 1798 og slutter 1802!).

Biskop: Hiort (dør 27.7.1818²). Derefter Herz

Amtsprovst: Lund (til nov. 1813), Brøchner konstitueret fra dec.1813 til marts 1814.

Tilemann ansat 19.3.1814

OBS.

Ved mange af de ikke-fundne sager står der "com". Det er en forkortelse for kommunikeret dvs. meddelt. De fleste tilsendte skrivelser er nok sendt videre.

1813

nr.331 Ferring d.1. Juni Pastor Nørager ansøger om Naur og Fur (ikke fundet)

d. 12 Juni: (?)³ (ikke fundet)

nr.385 Cancelliet d. 19. Junii med 20 Rbd. til Pastor Nørager i Ferring. (Afskrevet)

d. 8. juli: Leveret Amtsprovst Lund i Landemodet 1813 (fotokopieret)

d. 14. Aug.:tilskr. Cancelliet og sendt Quittingen. (Ikke fundet)

nr. 405 Ferring d.15. Juli Pastor Nørager ansøger om Husbye og Sønder Nissum
Kald. (ikke fundet)

d. 24. Juli: Indsendt med Erkl. (Erklæring afskrevet)

nr. 422 Lemvig d. 15 Julii Pastor Nørager til Ferring hans Quitting in duplo for
Modtagelsen af de 20 Rbd. som ved Canc. Skr. af 19 Junii d.A. sidste (?)
(med?) Nr. 385 (?) (ikke fundet)

nr. 507 Ferring d. 25 Sept. Pastor Nørager ansøger om Torrild og Vedslet Kald i
Aarhus Stift. (ikke fundet)

nr. 508 do s.D. Samme ansøger om Østbirk og Yding i samme Stift. (ikke fundet)
(gælder begge) d. 25. Oct.: Indsendt med Erklæring (denne afskrevet)

(OBS der er mange ansøgninger til de to embeder, bl.a.:

530 + 531 pastor Krarup i Veirum. Indsendt med Erklæring 20.okt. (Erklæring
afskrevet)

533 pastor (Bogne?) Indsendt med Erklæring d. 22.okt. (erklæring afskrevet)
(NB nr. 547 og 548 er også ansøgninger)⁴

nr. 518⁵ Houe d. 27. Sept. Provst Høyland ansøger om at maatte nedlægge sit
Provsteembede. (ikke fundet)

d. 11. Oct. Besvaret og tilskrevet Amtsprovst Lund. (Afskrevet)

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller resume

² Der er d. 14.9. 1818 en anmeldelse af et beløb på 500 Rbd NV som Hiort skylder (nr.397). Der er nok også andre anmeldelser, for denne er fundet tilfældigt.

³ ? i parentes betyder at tydingen er usikker

⁴ Ingen er ført videre til dokumentoversigterne

⁵ Det er et led i provstereformen. Sagen er ikke føt videre

Ribe Bispearkiv. Kancellibreve. 1821 (C4-281)

1821

(¹Sag nr. 35/1821, dat. 20.jan. 1821. Kancelliet til biskoppen over Ribe Stift²

Til Biskoppen over Ribe Stift

Ved at tilstille Deres Høiærværdighed hosfølgende Documenter, der indeholde Erklæringer over ligeledes vedlagte Forestilling; hvori Sognepræsten for Vandborg og Ferring Menigheder, Her Nørager, besværer sig over, at Herredsfoged Justitsraad Skønau, ikke vil forevise ham hans Skattequitteringsbog, skulle Cancelliet tjenstlig udbede sig Deres Betænkning med Hensyn til hvad der i bemeldte Erklæringer er yttret om Præstens Forfald.

Med Svaret forventes det Indesluttede tilbage.

Det Kongelige Danske Cancellie den 20de Januar 1821.

(Underskrifter)

(Vedlagt kancelliets brev er biskoppens kladde til sit svar til kancelliet, dat. 10.feb.)

(Sag nr. 144/1821, dat. 6.marts 1821. Kancelliet til biskoppen).³

Til Biskoppen over Ribe Stift

Foranlediget af Deres Høiærværdigheds Skrivelse af 10. f.m., betreffende Sognepræsten for Vandborg og Ferring Menigheder H^r Nøragers Forfald, skulde Cancelliet herved tjenstlig anmode Dem om, behageligen at ville forelægge bemeldte H^r Nørager Valget imellem at sagsøges til Embedsfortabelse eller at underkaste sig Remotion fra Embedet paa de Vilkaar, som Hans Majestæt nærmere allernaadigst maatte bestemme; hvorfor dette Kollegium lige tjenstlig skulde tilføje, at Man, dersom Præsten vælger at entlediges, forventer detailleret Beretning om Embedets Indkomster, tilligemed Forslag om den Pension og Godtgørelse for Naadensaaret, som kunde tillægges ham.

Det Kongelige Danske Cancellie d 6 Martij 1821.

(Underskrifter)

---

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller mit resume.

² Både kancelliets brev og biskoppens kladde til svar d. 10.feb. haves i fotokopi. Kladden findes også i en dårlig fotokopi fra Bispens kopibøger (C4-226). Afskriften står der. Men Nøragers klage eller amtets erklæringer ligger ikke her. Er de tilbagesendte? De ligger heller ikke i provstens arkiv

³ haves i fotokopi. Vedlagt var biskoppens kladde til brev til amtsprovsten. Brevet findes i amtsprovstens breve (C39 H-8) og står også i Bispens kopibøger (C4-226). Afskriften står der.

Ribe bispearkiv. Kancellibreve 1805-1806 (C4-274)

1805

(Sag nr. 137, den 27. april).¹ Til biskoppen over Ribe Stift

Pro Memoria

I Anledning af den fra Sognepræsten til Vandborg Menighed i Ribe Stift hertil indkomne Ansøgning om at det ved H^f Meldahls Forflyttelse ledigværende Ferring Sognekald maa forenes med Vandborg Sognekald, skulle man til behagelig Efterretning og Bekiendtgjørelse for H^f Bidsted tjenstlig melde, at Cancelliet ikke for Tiden finder sig foranlediget til at forestille Hans Majestæt det ansøgte til Bønhørelse. Det Kongelige Danske Cancelli d. 27 April 1805

(Underskrifter)

(Sag nr. 297. d. 10.aug.) Til Biskoppen over Ribe Stift

Pro Memoria

Da Sognepræsten for Ferring H^f Nørager har ønsket, at maatte ordineres her i Staden, og Deres Højærværdighed saavel som Biskop Balle heri har samtykket, har Cancelliet under 6te d.M. tilskrevet Biskop Balle at det ikke fandt noget herimod at erindre.

Dette skulle herved tjenstligt tilmeldes Deres Højærværdighed til behagelig Underretning.

Det Kongelige Danske Kancelli den 10 August 1805

(Underskrifter)

1806

(Sag nr. 992. d. 3. maj)² Til Stiftamtmanden og Biskoppen over Ribe Stift

Pro Memoria!

Sognepræsten til Ferring Menighed under Ribe Stift H^f P.A. Nørager, har i en hertil indkommen Ansøgning, hvorover H^f Kammerherre og Deres Højærværdighed haver afgivet Erklæring, anholdt om, at et Laan af den Kongelige Kredit Casse maatte bevilges ham til sin Præstegaards Opbyggelse imod 1ste Prioritet i Præstegaarden, samt aarlig Afbetaling paa Kapitalen.

I Anledning heraf skulde man ikke unnlade tjenstligt at melde, for behageligen at tilkiendegive Supplicanten, at et saadant Laan ikke vil kunde ventes af den Kongelige Kredit Casse, der har en ganske anden Bestemmelse; men det henstilles i øvrigt til H^f Kammerherre og Deres Højærværdighed at forhielpe fornævnte H^f Nørager til Laanet af Stiftets offentlige Midler.

Dt Kongelige Danske Kancelli den 3. Maii 1806

(Underskrifter)

NB den sidste Sats i Brevet kunde vel unnlades
Om Landemodet da derom er gjort Fore-
Stilling herpaa og endnu (erholder?)³ Resol.

Lüders

¹ tekst i parentes er min kommentar eller mit resume

² haves i fotokopi

³ ? i parentes betyder at tydingen er usikker

Ribe Bispearkiv. Kancellibreve. 1807-1809 (C4-275).

(¹Her både breve til biskoppen og til stiftamtmand (=stiftsøvrigheden?). Der ligger også trykte skrivelser, men reskripter skulle være for sig selv i andre pakker).

1808

Ad. N° 78 Til Biskoppen over Ribe Stift.

De fra Sognepræsten for Ferring Menighed i Ribe Stift, H^f P.A.C. Nørager hertil indkomne og med Deres Højærværdigheds Betænkning af 2^{den} f, M, forsynede Ansøgning om at fritages for at svare den ved Forordningen af 1ste Octobr. 1802 paabudne Afgift af Tiende og Præstegaards Jorder, har Cancelliet i Dag med Anbefaling tilstillet det kongelige Rentekammer til Afgiørelse; hvilket man ei skulde tiendelig at tilmæle Dem, til behagelig Efterretning og Bekiendtgjørelse for H^f Nørager.

Det Kongelige Danske Cancelli den 2 April 1808
(Underskrifter)

/Lüders (Cancel?)²

1809

nr. 348 Til Biskoppen over Ribe Stift³

Af Deres Højærværdigheds Indberetning, dateret 25 f.M. og dermed fulgte Bilag har dette Collegium erfaret, at Sognepræsten for Randrup Menighed H^f Kiøbke, uagtet alle Paamindelser og Henstillinger, vedbliver at vise sig i høieste Grad forsømmelig og uefterrettelig i Henseende til de ham paaliggende Embedsforretninger.

I denne Anledning skulde Cancelliet tjenstlig anmode Dem om at suspendere H^f Køibke fra Embedet og foranstalte samme behørigt besørget; hvorhos De ville æske Kiøbkes Erklæring om han ville ansøge om Entledigelse med den af H^f Provst Cramer foreslaaede Pension 170Rd aarlig, da han i andet Fald maa vente tiltale ved en Provsteret.

Det Kongelige Danske Cancelli d. 9. Dec. 1809
(Underskrifter)

(Lüders (Canc.?)

¹ tekst i parentes er enten mit resume eller min kommentar)

² ? i parentes betyder at tydingen er usikker

³ sagen er fundet tilfældigt. Så der er nok andre afskedigelsessager end Nøragers

Ribe bispearkiv. Kancellibreve 1810-1812 (C4-276)

1811

(sag nr. 241 d.16. marts 1811 til biskoppen over Ribe Stift)¹

Efter at Kancelliet allerunderdanigst har foredraget Hans Majestæt en hertil indgiven Ansøgning fra Sognepræsten for Ferring Menighed i Ribe Stift, H^r Peder Anthon Christian Nørager om at forundes nogen Understøttelse, har det under 11te dennes beahget allerhøjstsamme at resolve saaledes:

”Vi ville allernaadigst have Sognepræsten for Ferring Menighed under Ribe Stift P.A.C. Nørager forundt en aarlig Understøttelse af 100Rd af Kancelliets Fonds i 3 paa hinanden følgende Aar.”

Denne allerhøieste Resolution skulde Man herved tjenstligt meddele Deres Højærværdighed for at tilkiendegives bemeldte H^r Nørager, hvorfor Man lige tjenstligt skulde tilstille Dem denne Gratifications Beløb for dette Aar med 100Rd for at tilstilles Supplicanten hvorefter Man forventer sig hans Quitting for denne Sum hertil indsendt.

Det Kongelige Danske Kancelli den 16 Marts 1811

(Underskrifter)

---

¹ tekst i parentes er min kommentar eller mit resume.
Brevet haves i fotokopi

Ribe bispearkiv. Kancellibreve 1813-1814 (C4-277)

1813

(sag nr. 385 d.19. juni 1813 til biskoppen over Ribe Stift)¹

(Indskrekede?)² 20^{Rbd}, der ifølge Placaten af 5 Jan d.A. udgjør den Sognepræsten for Ferring Menighed i Ribe Stift H^f Peter Anthon Christian Nørager, for indeværende Aar tilkommende Andeel af den ham ved Kongl. Resolution af 11 Marts 1811 tilstaaede Understøttelse af 100Rd DC om Aaret i 3 paa hinanden følgende Aar skulde Cancelliet herved tjenstlig anmode Deres Højærværdighed om, behageligen at ville tilstille H^f Nørager, og derefter indsende hans Quitting for Pengenes Modtagelse.

Det Kongelige Danske Cancelli d. 19 Juni 1813.

(Underskrifter)

(sag nr. 579 d. 13. Nov. 1813 til biskoppen over Ribe Stift)

At Sognepræsten for Vandborg Menighed H^f Knud Bisted er under Gaars Dato allernaadigst bleven beskikket til Sognepræst for Huusbye og Søndernisum Menigheder, samt at der derhos er bleven ham paalagt, efter Naadensaarets Udløb og naar ingen Enkepension hviler paa Kaldet, at svare 50^{Rbd} SV aarlig paa sædvanlig Maade til Seminariefondet. Det skulle man herved tjenstligt tilmelde Deres Højærværdighed til fornøden Efterretning.-

Det Kongelige Danske Cancelli d. 13 Nov. 1813.

(Underskrifter)

1814

(Sag nr. 21 d.29. jan. til biskoppen over Ribe Stift)

I Anledning af den af Deres Højærværdighed hertil indsendte Forestilling af 4 d.M. angaaende at Ferring Sognekald maatte forenes med det for Tiden ledige Vandborg Kald – skulle Cancelliet tjenstlig tilmelde Deres Højærværdighed: at dette Collegium forventer Deres deri berørte Forslag angaaende Præstegaarden og Jorderne.

Det Kongelige Danske Cancelli d. 29. Jan. 1814.

(Underskrifter)

(Sag nr. 307 d.6. aug. til biskoppen over Ribe Stift)

Ved at tilstille Deres Højærværdighed vedlagte allerhøjeste Reskript, hvorved allernaadigst er anordnet, at Vandborg og Ferring Kald skulle herefter være forenet til eet Sognekald m.m. skulde Cancelliet tillige tjenstlig melde Dem, at Det Kongelige Rentekammer er herfra bleven anmodet om, at foranstalte det videre fornødne i Henseende til Salget og Magelæget af Præstegaardens- og Kirkesanger-Jorder i Ferring.

Det Kongelige Danske Cancelli d. 6. August 1814.

(Underskrifter)

---

¹ tekst i parentes er min kommentar eller mit resume

² ? i parentes betyder at tydningen er usikker

Ribe Bispearkiv. Kancellibreve. 1815-1816 (C4-278)

1816

(¹Sag nr. 238, den 18. maj 1816. Kancelliet til biskoppen over Ribe Stift)²:

Under 5. Aug. 1814 er herigjennem udfærdiget Kaldsbrev for Sognepræsten H^r Nørager til Vandborg og Ferring Menigheder, til hvis Løsning han erholdt Udsættelse til Udgangen af 1814.

Da han endnu ikke har indsendt Gebyret herfor, skulde man tjenstligt anmode Deres Højærværdighed om, behageligen at ville paalægge bemelte H^r Nørager inden 4 Uger fra denne Resolutions Bekjendtgjørelse for ham, at indsende Gebyret for berørte Kaldsbrev, til Beløb 51^{Rbd} 54 Sk NV, da han i andet Fald vil blive sagsøgt til, i Overensstemmelse med (?)³ 27 Dec. 1803, at betale dobbelt Gebyr.

Det Kongelige Danske Kancelli d. 18. Maj 1816

(Underskrifter)

---

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller mit resume.

² er lig med brevet til Tilemann i C39 H6

³ ? i parentes betyder at tydingen er usikker

Ribe Bispearkiv. Kancellibreve. 1817-1818 (C4-279)

1817

(¹Sag nr. 374, den 16. aug. 1817. Kancelliet til biskoppen over Ribe Stift)

I Anledning af en derom indkommen Forestilling fra Amtmanden over Ringkjøbing Amt tilskrev Kancelliet det Kongelige General Kommissariats Collegie, om ikke Sognepræsterne H^r. Büchler i Stabye og H^r Nørager i Vandborg paa Grund af deres beviste Uformuenhed til at stille de dem paalagte Rytterheste af Deres Præstegaarde, kunne fritages herfor. –

Bemeldte Collegium har nu svaret, at Samme aldeles ikke kan give til Samtykke til at noget nationalt Heste-No^o henstaaer ubesat.

I Anledning af dette General-Kommissariats Collegie Svar skulle man tjenstligt udbede sig Deres Høiærværdigheds Betænkning behagelig meddelt.

Det Kongelige Danske Cancellie d. 16 Aug. 1817

(Underskrifter)

1818

Sag nr. 63, den 7. feb. 1818. Kancelliet til biskoppen over Ribe Stift

Cancelliet har ved Skrivelse af Dags Dato til Det Kongelige Rentekammer, paa det bedste anbefalet den af Deres Høiærværdighed med Erklæring af 14 Jan. sidst hertil indsendte Ansøgning fra Sognepræsten for Vandborg og Ferring Menigheder i Ribe Stift H^r Nørager, om at eftergives en Skatterestance af 600 rbd. Hvorom Deres Høiærværdighed vilde behage at underrette ham.

Det Kongelige Danske Cancellie d. 7. Febr 1818

(Underskrifter)

Sag nr. 190, den 5 Maj 1818. Kancelliet til biskoppen over Ribe Stift

Efterat have modtaget Deres Høiærværdigheds Erklæring af 20 Sept. f.A. med Hensyn til den Sognepræsterne i Stabye og Vandborg H^r Büchler og H^r Nørager paaliggende Forpligtigelse at stille Rytterheste af deres Præstegaarde, har Cancelliet brevvexlet med de Finantsdeputerede herom, og bemeldte Deputerede have nu underrettet Cancelliet om at Hans Majestæt paa de Finantsdeputeredes allerunderdanigste Forestilling allernaadigst har behaget at bevilge bemeldte tvende Sognepræster hver en Gratifikation for eengang af 400 Rbd NV af Finantskassen, samt at disse saaledes allernaadigst bevilgede Gratificationer ere foranstaltede anviste paa Ringkjøbing Amtsstue til ovennævnte Præster. Hvilket hermed tilmeldes Deres Høiærværdighed til fornøden Underretning og Bekiendtgørelse for Vedkommende.

Det Kongelige Danske Cancellie d. 5 Maj 1818

(Underskrifter)

---

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller mit resume.

Ribe Bispearkiv. Kancellibreve. 1819-1820 (C4-280)

1819

(¹Sag nr. 267/1819, dat. 12. juni 1819. Kancelliet til biskoppen over Ribe Stift

At den med Deres Højærværdigheds Skrivelse af 14 April d.A. hertil indsendte Licitationsforretning over Stillingen af en Rytterhest for Vandborg Præstegaard er, ved Skrivelse af Dags Dato til Amtmanden over Ringkøbing Amt, approberet, skulde Cancelliet herved tjenstlig tilmelde Dem til behagelig Underretning.

Det Kongelige Danske Cancellie d. 12. Junij 1819.

(Underskrifter)

---

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller mit resume.

Ribe Bispearkiv.

Kirke- og præstegårdssyn. Indberetninger. 1811-1815 (C4-709)

(NB nogle er løse dokumenter, andre er Extract af dem samlet i en oversigt for hvert herred, kirker og præstegårde hver for sig. Fra 1814 bliver oplysninger - næsten - identiske med teksten i synsprotokollen (C39 H-1), og dennes oplysninger er derfor brugt).¹

1811

1811

(Syn af embedsbøger)²

Ifølge kongelig allernaadigst Reskript af 28de Decbr. 1804 2 Litr L skulle Præsterne ved Aarets Udgang give Beretning om Embedsbøger hos Præst, Degn, eller Kirkesanger og Skolelærer holdes i Orden. Hvilken Beretning (alle?)³ Præster i Vandfuld Herred herpaa ville behage at afgive.

Houe Præstegaard af 30^{Decbr} 1811

P. Høyland

Ogsaa her bestræbe Præst og Degn sig for at opfylde denne saa vel som deres øvrige Embedspligter. Vandborg Præstegaard, 9. Jan. 1812

K. Bisted

Dette finder ogsaa Sted her –

Ferring Præstegaard 13 Jan 1812

Nørager

Vandborg Præstegaard

Anno 1811 den 24de September var tilstæde i Vandborg Præstegaard jeg Peder Høyland Provst for Vandfuld herred og Sognepræst for Houe Menighed for med undertegnede lovbeskikkede Synsmænd at tage i befalet Syn over bemeldte Vandborg Præstegaard, og befandtes dens Tilstand som følger-

1 Loft og Gulv vare overalt i skikkelig Stand

2 Taget var i det heele repareret og (nu?) (s?) oplagt

3 Vægge Skorstenene Brønd og Bagerovn ere i brugbar og god Stand

4 Tømmerværket var i saadan Stand at det ikke behøvede Reparation i det første Aar

5 Vinduer og Dørrene vare anstændige og

6 Haugen indhegnet og giver Kiøkkenurter men Frugttræer lykkes ikke i denne Egn

(Bevidnes af synsmændene E. Høyland og JF Braae.
attesteres af provsten Høyland og præsten Bisted)

¹ I fotokopi haves synet i 1811 og 1814 af de to præstegårde.

Tekst i parentes er mit resume eller kommentar

² Denne indberetning om syn af kirkebøgerne fra Vandfuld herred er på 1 ark. Det er det eneste år hvor jeg har set nogen.

³ ? i parentes betyder at tydningen er usikker

Ribe Bisparkiv.

Kirke- og præstegårdssyn. Indberetninger 1798-1802. (C4-705)¹

1798. Vandborg Kirke

Paa Foranledning af Herreds Provsten Velædle Højtlærde Hr. Schouboe Sogne Præst til Dybbe og Ramme Meenigheder og Provst i Vandfuld Herred mødte vi undertegnede Jens Pedersen Kirkensgaard og Christen Juliussen Skoumose begge af Vandborg Sogn for at tage aarlig anbefalet Syn over Vandborg Kirke og forefandt vi sammes Brøstfældigheder saaledes som følger:

Kirken udvendig behøver høilig overalt Udspækning og en stor Del Steenes Omsætning. Taarnet er saavel inden som uden faldfærdig og Klokkeren kan ej uden Livsfare ringes. Alterklæderne er gammel og for det meste ubrugelig. - Porten, Stætter² og Diiger omkring Kirken er der næsten intet af, men Sognemændene er samtlige bereed at gjøre Digerne i Stand, naar Stætter og Porte forskaffes³. -

Saaledes at være i Sandhed bevidnes med vore Hænders Underskrift
Vandborg Kirke

den 30te October 1798

Jens Pedersen Kirkensgaard
Christen Skoumose

1799. Vandborg Kirke

I Følge det befalede aarlige Syn over Vandborg Kirke da befindes den for indeværende tid at være i følgende slette Tilstand. At bemeldte Kirke saavel udvendig, som indvendig tilligemed dets Ornament; saavelsom ogsaa samme Kirkes Taarn, tilligemed dens Kirkegaards Diger ere i en meget slet Forfatning og kan højlig trænge til en stor Hoved Reparation det bevidnes af os underskrivning efter Sognepræstens Hr. Foghs Anmeldelse.

Vandborg Kirke 23de Octbr. 1799.

Christen Skoumose

Daalgaard

Fogh

1800. Vandborg Kirke

Vandborg Kirke er nu ved den i Sommer skete Hoved Reparation sadt i forsvarlig god Stand. Det bevidner jeg som Stedets Præst. Vandborg Kirke 5te Novbr. 1800
Fogh.

De tvende Mænd har ved Eftersyn af Kirken befunden den i alle Maader forsvarlig.

Christen Skovmoes

Jens Pedersen Fuglsang

¹ 1798, 1799 og 1802 have i fotokopi. 1801 er ikke fundet

² "stætte" = stænte / stente (overgang over dige) (Kalkar og Nudansk)

³ "forskaffe" = 1) sørge for, 2) udvirke eller udrette (Kalkar)

Ribe Bispearkiv.

Kirke- og præstegårdssyn. Indberetninger. 1805-1806 (C4-nr.707).

1805 - 1806 (C4-707)¹

1805. Indberetninger Reskript 28 Decbr. 1804.

Synsforretninger over Præstegaarde

(indberetningen fra Rødding indledes med)²

I Overensstemmelse med det Kongelig Reskript af 28. Dec. 1804 skal der ved hvert Aars Udgang gives Beretninger fra de Hrr. Sognepræster

1³. om Kirkernes daværende Tilstand, paategnet tillige af Kirkeværgen med Efterretning om, hvo Kirkeejerne er.

2. om Degneboligens Tilstand

c om Skolehusenes Beskaffenhed

d om Degnens el. Kirkesangernes og Skolelærernes Flid i Embedet, Fremgang ved deres Undervisning og Sædelighed i Opførsel

e om Legater og Stiftelser, hvad Bestemmelse de have, hvor højt deres Fond beløbe sig, og om Vedkommende have nydt hvad der tilkommer.

3. Om Catechisation i Kirkerne af Præst, Degn el. Kirkesanger, efter derover holden Bog, som bliver at efterses og paategnes af Biskopen og Provsten paa deres Visitatser.

n om deres Skolebesøg efter ligeledes derover holden Bog, som paa Visitats skal sammenlignes af Biskop og Provst med Antegnelserne i Skolejournalerne og af dem paategnes.

l om theologisk Studenter, som opholde sig i Pastoratet, hvorledes de forholde sig og om de øve sig i Prædiken og Catechisation efter Tilladelse.

i om de sidst antagne Confirmanders Fremgang i deres Kristendoms Kundskab efter de anordnede Lærebøger.

k om Lejermaal har havt Sted paa geistlig Grund.

r. om Embedsbøger hos Præst Degn el. Kirkesanger og Skolelærer holdes i Omhu.

Hertil skal udstædes Cirkulærer af Provsterne, og hver Præst skal paategne den efter Samvittighed som han agter at tilsvare; alt saa betimeligt, at det inden Kyndelsmisse kan indtræffe hos Biskopen.

Saadan Cirkulærer udsendes da herved tjensligt fra

Rødding d. 22 Dec. 1805 (?)⁴,

¹ 1 pk., løse dokumenter, ordnet for hvert år med læg for kirker og for præstegårde. Transskriberet og i fotokopi haves: reskript af 1802 om syn, syn i 1805 og 1806 af Vandborg og Ferring præstegårde. Desuden provstens indberetning om herredet i 1806, indsendt i 1807. Det er i skemaform og kun Vandborg og Ferring sogne er transskriberet

Desuden haves kun transskriberet: syn af Vandborg kirke i 1805 og 1806

² tekst i parentes er et resume eller min kommentar

³ nummereringen er noget mærkelig!

⁴ ? i parentes betyder at tydingen er usikker. I dette tilfælde er det et navn

Ribe Bispearkiv.

Kirke- og præstegårdssyn. Indberetninger. 1807-1810 (C4-nr.708)¹.

1807

1807

Vandborg Kirke²

Anno 1807 den 15de Junij vare tilstæde i Vandborg Kirke efter Requiranten S.T. Herr Provst Høylands Foranstaltning de tvende af Retten lovligen udnævnte Synsmænd, nemlig Tømmermester Jeppe Møller og Muurmester Jeppe Christensen begge af Lemvig for i allerunderdanigste Følge allernaadigste. Reskript dd 19 Novbr. 1802 at tage Syn over bemelte Kirke og befunden dens Tilstand saaledes:

Klokken af nye og i god Stand. Revnerne fra i Fior vare istandsatte saavel som og den heele udvendige Deel af Kirken og Muurene ganske nyelig udspækkede og i meget god Stand; Kirken er overalt belagt med Blye, hvilket alt var i god Tilstand undtagen fire Tavler paa den vestre Side af Vaabenhuset som vare noget brøstfældige. Gulvet i Kirken god og ievnt. Muurene forinden nyelig kalkede og udspækkede. Loft er der ikke men vel vedligeholdte Hvælvinger. – Tømmerværket er ogsaa overalt got. – Vinduerne overalt heele og gode, undtagen at et Par Ruder i den søndre Side af Taarnet behøvedes at indsættes. – Dørre og Porte vare i god Stand. – Kirkegaards Digerne saavel som Stætte³ reparerede og i fortrinlig Stand – Messeklæderne i god Stand, saavel som Alterbøgerne.

At bemelte Vandborg Kirkes Tilstand saaledes er befunden at være det bekræfte vi med vore Hænders Underskrifter saaledes som vi ved Lovens Eed naar lovlig paaafordres ville kunne bevidne.

	Vandborg Kirke	Datum ut supra
Som Synsmænd	Jep Møller Jens Christensen	
Paa egen og øvrige Kirke Eiernes Vegne	Jens Munchsgaard	
Requiritent Høyland		

¹ 1 pk. løse dokumenter, ordnet for hvert år med læg for kirker og præstegårde.

Transkriberet og i fotokopi haves syn af Vandborg og Ferring præstegårde for 1807, 1808, 1809 og 1810. Kun transkriberet er synet af Vandborg kirke i 1807 og 1808

² tekst i parentes er mit resume eller kommentar

³ stætte = stænte = stente (Kalkar og Nudansk)

Ribe Bispearkiv.

Kirke- og præstegårdssyn. Indberetninger. 1811-1815 (C4-709)

(NB nogle er løse dokumenter, andre er Extract af dem samlet i en oversigt for hvert herred, kirker og præstegårde hver for sig. Fra 1814 bliver oplysninger - næsten - identiske med teksten i synsprotokollen (C39 H-1), og dennes oplysninger er derfor brugt).¹

1811

1811

(Syn af embedsbøger)²

Ifølge kongelig allernaadigst Reskript af 28de Decbr. 1804 2 Litr L skulle Præsterne ved Aarets Udgang give Beretning om Embedsbøger hos Præst, Degn, eller Kirkesanger og Skolelærer holdes i Orden. Hvilken Beretning (alle?)³ Præster i Vandfuld Herred herpaa ville behage at afgive.

Houe Præstegaard af 30^{Decbr} 1811

P. Høyland

Ogsaa her bestræbe Præst og Degn sig for at opfylde denne saa vel som deres øvrige Embedspligter. Vandborg Præstegaard, 9. Jan. 1812

K. Bisted

Dette finder ogsaa Sted her –

Ferring Præstegaard 13 Jan 1812

Nørager

Vandborg Præstegaard

Anno 1811 den 24de September var tilstæde i Vandborg Præstegaard jeg Peder Høyland Provst for Vandfuld herred og Sognepræst for Houe Menighed for med undertegnede lovbeskikkede Synsmænd at tage i befalet Syn over bemeldte Vandborg Præstegaard, og befandtes dens Tilstand som følger-

1 Loft og Gulv vare overalt i skikkelig Stand

2 Taget var i det heele repareret og (nu?) (s?) oplagt

3 Vægge Skorstenene Brønd og Bagerovn ere i brugbar og god Stand

4 Tømmerværket var i saadan Stand at det ikke behøvede Reparation i det første Aar

5 Vinduer og Dørrene vare anstændige og

6 Haugen indhegnet og giver Kiøkkenurter men Frugttræer lykkes ikke i denne Egn

(Bevidnes af synsmændene E. Høyland og JF Braae.
attesteres af provsten Høyland og præsten Bisted)

¹ I fotokopi haves synet i 1811 og 1814 af de to præstegårde.

Tekst i parentes er mit resume eller kommentar

² Denne indberetning om syn af kirkebøgerne fra Vandfuld herred er på 1 ark. Det er det eneste år hvor jeg har set nogen.

³ ? i parentes betyder at tydningen er usikker

Ribe Bisparkiv.

Kirke- og præstegårdssyn. Indberetninger 1798-1802. (C4-705)¹

1798. Vandborg Kirke

Paa Foranledning af Herreds Provsten Velædle Højtlærde Hr. Schouboe Sogne Præst til Dybbe og Ramme Meenigheder og Provst i Vandfuld Herred mødte vi undertegnede Jens Pedersen Kirkensgaard og Christen Juliussen Skoumose begge af Vandborg Sogn for at tage aarlig anbefalet Syn over Vandborg Kirke og forefandt vi sammes Brøstfældigheder saaledes som følger:

Kirken udvendig behøver høilig overalt Udspækning og en stor Del Steenes Omsætning. Taarnet er saavel inden som uden faldfærdig og Klokkeren kan ej uden Livsfare ringes. Alterklæderne er gammel og for det meste ubrugelig. - Porten, Stætter² og Diiger omkring Kirken er der næsten intet af, men Sognemændene er samtlige bereed at gjøre Digerne i Stand, naar Stætter og Porte forskaffes³. -

Saaledes at være i Sandhed bevidnes med vore Hænders Underskrift
Vandborg Kirke

den 30te October 1798

Jens Pedersen Kirkensgaard
Christen Skoumose

1799. Vandborg Kirke

I Følge det befalede aarlige Syn over Vandborg Kirke da befindes den for indeværende tid at være i følgende slette Tilstand. At bemeldte Kirke saavel udvendig, som indvendig tilligemed dets Ornament; saavelsom ogsaa samme Kirkes Taarn, tilligemed dens Kirkegaards Diger ere i en meget slet Forfatning og kan højlig trænge til en stor Hoved Reparation det bevidnes af os underskrivning efter Sognepræstens Hr. Foghs Anmeldelse.

Vandborg Kirke 23de Octbr. 1799.

Christen Skoumose

Daalgaard

Fogh

1800. Vandborg Kirke

Vandborg Kirke er nu ved den i Sommer skete Hoved Reparation sadt i forsvarlig god Stand. Det bevidner jeg som Stedets Præst. Vandborg Kirke 5te Novbr. 1800
Fogh.

De tvende Mænd har ved Eftersyn af Kirken befunden den i alle Maader forsvarlig.

Christen Skovmoes

Jens Pedersen Fuglsang

¹ 1798, 1799 og 1802 have i fotokopi. 1801 er ikke fundet

² "stætte" = stænte / stente (overgang over dige) (Kalkar og Nudansk)

³ "forskaffe" = 1) sørge for, 2) udvirke eller udrette (Kalkar)

Ribe Bispearkiv.

Kirke- og præstegårdssyn. Indberetninger. 1805-1806 (C4-nr.707).

1805 - 1806 (C4-707)¹

1805. Indberetninger Reskript 28 Decbr. 1804.

Synsforretninger over Præstegaarde

(indberetningen fra Rødding indledes med)²

I Overensstemmelse med det Kongelig Reskript af 28. Dec. 1804 skal der ved hvert Aars Udgang gives Beretninger fra de Hrr. Sognepræster

1³. om Kirkernes daværende Tilstand, paategnet tillige af Kirkeværgen med Efterretning om, hvo Kirkeejerne er.

2. om Degneboligens Tilstand

c om Skolehusenes Beskaffenhed

d om Degnens el. Kirkesangernes og Skolelærernes Flid i Embedet, Fremgang ved deres Undervisning og Sædelighed i Opførsel

e om Legater og Stiftelser, hvad Bestemmelse de have, hvor højt deres Fond beløbe sig, og om Vedkommende have nydt hvad der tilkommer.

3. Om Catechisation i Kirkerne af Præst, Degn el. Kirkesanger, efter derover holden Bog, som bliver at efterses og paategnes af Biskopen og Provsten paa deres Visitatser.

n om deres Skolebesøg efter ligeledes derover holden Bog, som paa Visitats skal sammenlignes af Biskop og Provst med Antegnelserne i Skolejournalerne og af dem paategnes.

l om theologisk Studenter, som opholde sig i Pastoratet, hvorledes de forholde sig og om de øve sig i Prædiken og Catechisation efter Tilladelse.

i om de sidst antagne Confirmanders Fremgang i deres Kristendoms Kundskab efter de anordnede Lærebøger.

k om Lejermaal har havt Sted paa geistlig Grund.

r. om Embedsbøger hos Præst Degn el. Kirkesanger og Skolelærer holdes i Omhu.

Hertil skal udstædes Cirkulærer af Provsterne, og hver Præst skal paategne den efter Samvittighed som han agter at tilsvare; alt saa betimeligt, at det inden Kyndelsmisse kan indtræffe hos Biskopen.

Saadan Cirkulærer udsendes da herved tjensligt fra

Rødding d. 22 Dec. 1805 (?)⁴,

¹ 1 pk., løse dokumenter, ordnet for hvert år med læg for kirker og for præstegårde. Transskriberet og i fotokopi haves: reskript af 1802 om syn, syn i 1805 og 1806 af Vandborg og Ferring præstegårde. Desuden provstens indberetning om herredet i 1806, indsendt i 1807. Det er i skemaform og kun Vandborg og Ferring sogne er transskriberet

Desuden haves kun transskriberet: syn af Vandborg kirke i 1805 og 1806

² tekst i parentes er et resume eller min kommentar

³ nummereringen er noget mærkelig!

⁴ ? i parentes betyder at tydingen er usikker. I dette tilfælde er det et navn

Ribe Bispearkiv.

Kirke- og præstegårdssyn. Indberetninger. 1807-1810 (C4-nr.708)¹.

1807

1807

Vandborg Kirke²

Anno 1807 den 15de Junij vare tilstæde i Vandborg Kirke efter Requiranten S.T. Herr Provst Høylands Foranstaltning de tvende af Retten lovligen udnævnte Synsmænd, nemlig Tømmermester Jeppe Møller og Muurmester Jeppe Christensen begge af Lemvig for i allerunderdanigste Følge allernaadigste. Reskript dd 19 Novbr. 1802 at tage Syn over bemelte Kirke og befunden dens Tilstand saaledes:

Klokken af nye og i god Stand. Revnerne fra i Fior vare istandsatte saavel som og den heele udvendige Deel af Kirken og Muurene ganske nyelig udspækkede og i meget god Stand; Kirken er overalt belagt med Blye, hvilket alt var i god Tilstand undtagen fire Tavler paa den vestre Side af Vaabenhuset som vare noget brøstfældige. Gulvet i Kirken god og ievnt. Muurene forinden nyelig kalkede og udspækkede. Loft er der ikke men vel vedligeholdte Hvælvinger. – Tømmerværket er ogsaa overalt got. – Vinduerne overalt heele og gode, undtagen at et Par Ruder i den søndre Side af Taarnet behøvedes at indsættes. – Dørre og Porte vare i god Stand. – Kirkegaards Digerne saavel som Stætte³ reparerede og i fortrinlig Stand – Messeklæderne i god Stand, saavel som Alterbøgerne.

At bemelte Vandborg Kirkes Tilstand saaledes er befunden at være det bekræfte vi med vore Hænders Underskrifter saaledes som vi ved Lovens Eed naar lovlig paaafordres ville kunne bevidne.

	Vandborg Kirke	Datum ut supra
Som Synsmænd	Jep Møller Jens Christensen	
Paa egen og øvrige Kirke Eiernes Vegne	Jens Munchsgaard	
Requiritent Høyland		

¹ 1 pk. løse dokumenter, ordnet for hvert år med læg for kirker og præstegårde.

Transkriberet og i fotokopi haves syn af Vandborg og Ferring præstegårde for 1807, 1808, 1809 og 1810. Kun transkriberet er synet af Vandborg kirke i 1807 og 1808

² tekst i parentes er mit resume eller kommentar

³ stætte = stænte = stente (Kalkar og Nudansk)

Kirkebog for Vandborg - Ferring sogn. 1815 - 1824 (C 494 C-1)¹

Fødte Mandkøn

1818, 30. Juli: *Christian Jonassen*, døbt d.6. Sept. i Kirken.²

Forældre: Forpagter i Vandborg Præstegaard Jens Engelund i Faberg og Præsten Nøragers Datter Marie Elisabeth Nørager.

Faddere: Præstens Kone Madame Nørager bar Barnet, Mads Sørensens Kone Maren og Pigen Margrethe i Præstegaarden, Mads Sørensen, Præstens Søn Anders Christian, Forpagterens Karl Niels Yderstræde.

Fødte Pigekøn

1817, født 8. sept.: *Anna Henriette Margrethe*, døbt 16 Sept.

Forældre: Præsten i Vandborg Nørager og hans Kone Lovise Katrine.

Faddere: Præstens Datter Marie Elisabeth bar Barnet, Gaardmand Vangs Datter i Ferring, do Datter Margrethe Damgaard, Gaardmand i Ferring Thomas Vang, Forpagteren i Præstegaarden Anders Madsen, Gaardmand Poul Christian Damgaard, Præstens Søn Anders Christian Nørager, Gaardmand Søren Dalen, Forpagterens Karl Niels Ydersted.

Konfirmerede 1816-1824 (mikrokort 1)

1817: *Andreas Christian Nørager*, 15 år. Forældre: Præsten Nørager og Kones Søn

1821: *Anton Ferdinand*, 15 år. Forældre: Præst for Vandborg og Ferring PAC Nørager og Louise Catrine født Volff

Gifte (mikrokort 2)

1818, 26.sep.

Brudgom: *Ungkarl Jens Christiansen*, 23 Aar, Gaardmandssøn fra Engelund i Faberg.

Brud: *Pigen Marie Elisabeth Nørager*, Præstens Datter, 18 Aar. (Bor) Hjemme hos Forældrene.

Forlovere: Præsten Herr Nørager, hendes Fader, og Degnen i Vandborg Herr Braae. Hvor: I Kirken.

Døde

(ingen i Nøragers familie).

(Mikrokort 2 fortsættes med: 1824. Fødte (kun få sider, ikke Nørager-familien)

¹ kirkebogen starter med "Fødte. Mandkøn 1816"

² Jeg har skrevet rigtigt af, selv om det er mærkeligt at han hedder Jonassen, og at faderen er forpagter af præstegården

Kirkebog for Ferring sogn. 1760-1808 (C494B)

OBS ret defekt; s.1-32 mangler, men også årene 1805 og 1806 mangler. Slutter april 1808. Indførslerne er sket kronologisk. Kirkebogen er meget utydeligt skrevet og meget slidt.

Der er ingen kirkebog fra 1808 til sognet bliver lagt sammen med Vandborg i 1814.

1807

Den 29 August fødte Præsten Nøragers Kone Loise Cathrine de Wolff en Datter som ved Hiemmedaaben samme Dag blev kaldet Antonette Hedevig, og 20de Søndag efter Trinitatis (11. October) blev Daaben i Kirken confirmeret.

Faddere var:

Kvindekøn: Ove Damgaards Kone Mariane, Margrethe Lars Pt Boel, Mariane Christensdt. Kaasgaard,

Mandkøb: Ove Damsgaard, Lars Petersen Boel, Christen Vester Ferring.

Samme Dag blev Moderen introduceret.

Kirkebog for Vandborg sogn. 1710 - 1815 (C494A-1)

Fødte

1813, 12. Juli blev *Kresten Larsen Mægbecks Kone Anne Jensdatter* forløst med en dødfødt Datter.

(Under døde: Begraves 18 juli)¹.

1815, 19. Jan: (fødes *Andreas*, søn af *Kristian Larsen Mægbeck*. Døbes 28. jan.
Faddere: *Gravers Brændgaard* og kone, *Niels Gravgaards* kone og datter på *Tørring*,
David Katkiær, *Søren Skræddergaard* og *Mads Katkier*.

1815, 7. Martii blev *Mads Sørensen i Præstegaarden* hans *Kone Maren Pedersdatter*
forløst med 1 Søn kaldet *Søren*.

Døbt 23. April. Jomfru *Nørager* frembar Barnet.

Konfirmerede:

(Ingen *Nørager*-børn, men den ældste *Marie Andrea Elisabeth* må være blevet det).

Ikke fundet *Nørager*-familien bortset fra datteren der var gudmoder.

---

¹ tekst i parentes er mit resume eller kommentar

Kirkebog for Vandborg sogn. 1775 - 1807 (C494A-2)¹.

1. side:

Kirke Journal
over
Føde Døde og Copulerede m.m.
i Vandborg Sogn
(Kirke? ²) med Degne Embedets Tiltrædelse
den 29de September 1775

(?)

af
Hans Friderich Braae
Sogne Degn sammesteds

2. side

Indeholder
Døde, føde og Copulerede saaledes:

1. Fødte	pag. 1
2. Døde	- 79
3. Copulerede	- 119
4. Præsterne før og efter Reformationen	- 135
5. Degnene - - - -	- 139
6. Noget om Vandborg Kirke	- 141
7. Confirmerede i Vandborg Kirke	- 144
8. Calculation ³ siden 1710	- 159
9. Biske- og Provstevisitatser	- 162
10 Continuation om Calculation i Vandborg	. - 157
11 Summa Oversigt over fødte, døde og viede 1710-1806	- 159
12 Biske- og Provstevisitatser 1775 –1805	- 162

Fra afsnit 5 om degnene:

Side 140: "Hans Fredrich Braae forflyttet fra Lomborg ved KaldsBrev af Dato 12. Aug. 1775 til at være Degn her i Vandborg". Er født 1744 på Oxholm i Øster (?) i Ålborg Stift, osv. om hans liv til 1775.

Derefter følger (s.140-141)et brev fra biskop Johann Taudan i Ribe, 1555

---

¹ Det er en hovedministerialbog. Der findes endnu 1 for dette tidsrum, nemlig C494 A-1 der behandler tiden 1710-1815).

Side 142-143 haves i fotokopi

² oplysninger i parentes er mine kommentarer. ? i parentes betyder at tydingen er usikker.

³ side 159: "Calculation over de i Vandborg Sogn forefundne antal af Fødte, Døde og Copulerede siden Aaret 1710 og siden fremdeles"

Ribe Stift: Gejstlig Skifteprotokol for Vandfuld Herred. 1737-1806

(C39D-2).(det er rygtitlen).

Titelblad: Skifteprotokol for den gejstlige Jurisdiktion i Vandfuld Herred. 1737-1806.

Bagerst: Register til Vandfuld Herreds gejstlige Skifteprotokol 1737-1806.

Heri fra Vandborg sogn efter 1780:

Skifteretsdatoer el.l.	Kilde	Afdødes navn	Dødsdato
underskrevet 30.11.1787, konfirmeret 23.1.1789	fol.325b-326a	Vagaard, Peder Deichmann Mathisen, præst i V. og Anne Sophie f. Bie. Testamente dvs. "Kgl. Bev. t. usk. Bo." Fremlagt af enken ved skifteretten uden dat.	Peder: mellem 30.11.87 og 23.7.89 AS.: efter 27.11.05
1805,30,.10. 1805,27.11.	fol.412a-b +413a-b	Bie, Christen, Attestatus theol, ugift	1805, 28.10.
	fol.420b+423a	Braae, Hans Friederich, degn i V. Intet skifte p.gr. af aftrædelseskontrakt	1806, 15/16. 6
	fol.423a-b	Stephensen, Magdalene ¹ Gift med Knud Bisted. Tilladelse til uskiftet bo	1806, 13.8. (tilladelsen)

Næsten sidst i protokollen:

"Designation over de under Vandfuld Herreds Gejstlige Skifte-Jurisdiktion i Aarene 1803, 1804, 1805 begyndte men endnu usluttede Skifter"

heraf fra Vandborg:

Navn	Studiosus Christen Jacobsen Bie
Aar og dato for Skiftets Beg	30. Okt. 1805
Naar sluttes	27 Nov. 1805
De Umyndiges Navne	Præsteenke Madame Ane Sophie Jacobdatter Vagaard fød Bie. Laugværge: Birkeskriver Varelmann. hendes alder: 70 Aar.
Enhvers Arvs Beløb	Da den Afdødes Begravelse og Udgiæld samt overgik Boets Indgiæld der var 6 Rd 2M 14 Sk saa var Boet heel Fallit og intet at arve

Desuden findes i Ribe Bispearkiv (C4):

Skifter og skifteafgifter. Indberetninger om skifter og skifteafgifter. 1803-1817 (C4-716). Indeholder årene 1803-1812, 1814, 1816-17, men er meget mangelfuld. Christen Bie var indberettet, men ingen andre fra Vandborg.

Om Bie står der de samme oplysninger som de nedskrevne fra *Designation...*

¹ se også skifte efter hende d.1.12.1809 (B77B-183 fol.205a-206a). Haves i fotokopi og er dels transskriberet, dels resumeret

Testamente efter Peder Deichmann Mathisen Vagaard, sognepræst i Vandborg og hans hustru Anne Sophie født Bie¹

Peder Deichmann Mathisen Vagaard Sogne Præst til Vandborg Sogn i Riber Stift, Testamentes Confirmation. Christiansborg den 23 Januarij 1789.

Vi Christian den Syvende (². af Guds Naade.....) gjøre alle vitterligt at eftersom hos os allerunderdanigst er bleven ansøgt og begjæret Vores allernaadigste Confirmation paa efterfølgende Forskrivelse (?)³ (end?) efter andet som følger:

J.N.D som det har behaget den Almægtig Gud ved Ægteskab at have samlet Peder Deichmann Mathisen Vagaard Sognepræst til Vandborg Sogn udi Vandfuld Herred, Riber Stift med Hustrue Anne Sophie Bie og vi ingen Livs Arvinger have eller vente da vi alt ere over Aarene, saa have vi begge til fælleds Vel at befordre, udi indbyrdes ægte Omsorg og Kiærlighed paa vores allernaadigste Konges og Herres allernaadigste⁴ Confirmation med frie Villie og god Overlæg imellem os forfattet, indgaaet og besluttet følgende Forskrivelse:

1. den Længstlevende at beholde og besidde Boets heele Masse uden Forsegling, Registrering og (?) Skifte Behandling urørt og samlet saalænge den lever.
2. Dog betaler den Længstlevende til vore Paarørende a. Mathias Vagaard Hestbek 50 Rd (skriver...), b. Mathias Madsen Yde 30 Rd (skriver...) naar de leve og have opnaaet hver sit 25de Aar, d. Iver Vagaards Enke fra Skiødstrup 20 Rd (skriver...) d. Dorthe Mathisdatter Vagaard 20 Rd (skriver..) hvilke disse som trængende nyde, saafremt Dødsfald opstaar, og alt betales forlods og af fælles Boe.
3. Ligeledes betales af den Længstlevende til Vandborg Sogns Fattige 10 Rd (skriver...) som den selv lader udbetale strax Dødsfald skulle existere.
4. bliver saa den Længstlevende efter Formodning uden nye Egteskab hensiddende da efter dennes Død det fra Gielden overskydende og til overs at komme som Arv til lige Skifte og Deling efter Loven mellem begge vores Arvinger.
5. Men skulle det skee at den Længstlevende atter kom i Ægteskab, skal samme udbetale til den Afdødes Arvinger 300 Rd (skriver ...) der arvelig og lovlig deeles mellem dem.

Denne i Kierlighed gjorde Forskrivelse have Vi anmodet og om(?) Seigneur Peder Madsen Borger og Indvaaner udi Lemvig og velagte Morten Michelsen Møller i Vandborg med os til Vitterlighed at ville underskrive og forsegle og derpaa udbede vi os allerunderdanigst vores Allernaadigste Arve Konges og Herres allernaadigste Confirmation.

Til Stadfæstelse under vore Hænder og Forseglinger. Vandborg Præstegaard, 30. Nov. 1787 (Underskrifterne).

(P. Madsen og Morten og Morten Michelsen Møller bekræfter testamentet).

Da saafremt fornævnte Hr. Peder Deichmann Mathisen Vagaard Sognepræst (...) og hans Hustru Anne Sophie Bie sig ingen Livsarvinger paa een af Siderne efterlader, ville Vi forskrevne Forskrivelse udi alle dens Ord, Clausuler og Puncter saasom samme (hermed?) indført findes allernaadigst har confirmeret og stadfæstet, saa og hermed confirmere og stadfæste, dog 6te og 10de (Penge) samt ald anden os (hoskommende?) Arveholds Rettighed i alle Maader uforkrænket, (forkyndende?) alle og enhver herimod, eftersom forskrevet staar, at hindre eller i nogen Maade Forfang at gjøre, under vor Hyldest og Naade. Givet paa vort Slot Christiansborg (....) den 23 Januarij 1789 (Underskrifterne)

¹ Kilde: Gejstlig Skifteprotokol for Vandfuld Herred 1737-1806 (C39D-2) fol. 325b-326a. Haves i fotokopi.

² Tekst i parentes er et resume eller mine udregninger

³ ? i parentes betyder at tydingen er usikker

⁴ sideskift til fol.326a

Skifte efter Christen Bie, Attestatur Theologiæ¹

Anno 1805 den 30te October var tilstæde Provsten over Vandfuld Herred Hr. Peder Høyland efter Præste-Enkens Velædle Madame Vagaards Anmodning i Anledning af hendes kiødelige Broders Hr. Christen Bies Attestatur Theologiæ hans dødelige Afgang i velbemeldte Mad^{me} Vagaards Boepæl i Vandborg. Og havde Provsten foremaaet Vedædle Hr. Braae paa Notarie Vegne til at overvære tilligemed Undertegnede Vitterligheds Mænd, nemlig Jens Pedersen Mølgaard og Niels Thomasen Halgaard begge Mænd i Vandborg Sogn, efterpaa velbemeldte Ma^{me} Vagaard havde Aftenen tilforn anmeldt bemeldte hendes Sal. Hr. Broders dødelige Afgang og forlangt Herreds Provsten Nærværelse til Bekræftelse paa den Afdødes ringe Efterladenskaber, hvorpaa Provsten erkyndigede sig om Omstændighederne og blev da af fornævnte Madame Ane Sophie Vagaard med antagen Laugværge Hr. Braae i Vandborg, anmeldt at den afdøde Salige Hr. Christen Bie er Søn af forlængst afdøde Hr. Jacob Bie i sin Tid Sognepræst for Houe Menighed, havde stedse levet i ugift Stand og i mere end 40 Aar haft tiltagende Svaghed paa Forstanden. Hans nærmeste Familie var nu tvende Søstre begge Præste-Enker, nemlig: Velædle Madame Kirstine Sahl nu i Fialtring og fornævnte Madame Vagaard,² som efter Familiens Anmodning, og af særdeles Godhed havde antaget sig denne hendes nu afdøde svage Broder, og i en 16 Aars Tid med Kiærligste og (heel?)³ bekostelig Pleie og Underholdning Op- og Tilsyn vel underholdt og forsørget ham, saavel af det lidet han havde haft saalænge det kunde (tilstrække?) som af den Hielp af Hospitalet i Fredericia (paa?) (ham?) var i hans særdeles højst tiltagende Omstændigheder bleven forundt og endeligen maatte i hans sidste Aar og ved hans Forstands tiltagende Svaghed af sin egen Formue og (heel?) betydelig Tillæg. –

Hans ringe Efterladenskab var Mad^{me} Vagaard reede til at forevise som dog vilde findes alt for utilstrækkelig til den fornødne Jordefærd uden at melde hvad Regninger, der i Henseende til den Afdøde kunde (formeret? saa alt vilde komme til at hvile paa hende, hun henstillede derfor saaledes Sagen som den var og som (askørde?) til Vedkommendes Betænkning. Provsten lod fornemme hvad den Afdødes Efterladenskab og Tilhørende kunde være og meente at (?) maatte ham meldes og forevises; hvorpaa Velbemeldte Velædle Mad^{me} Vagaard anmeldte at den Sal. Christen Bie nu intet havde udestaaende eller tilgode men hans Efterladenskaber bestod i de faa og maadelige Gang-Klæder, som blev foreviiste nemlig 1 graae Frakke vurderet til 1Rd (⁴ osv videre opgøres hans klæder, i alt bliver det 6-2-14 rd) hvilket ikke nær vilde være tilstrækkelig til de allerfornødigste Udgifter til Begravelsen hvorpaa Hr. Provsten erkyndigede sig om velædle Mad^{me} Vagaard (yder?) Meening, og da hun erklærede sig til at ville bekoste hendes Sl. Hr. Broders anstændige Jordefærd og modtage det efterladte samt holde Provsten i Allemaade fri for al Tiltale og Ansvar i Henseende til (dødsboet og derfor blev skifteforretningen sluttet)

(Underskrifterne)

¹ Kilde: Ribe Stift. Skifteprotokol for Vandfuld herred. 1737-1806. (C39D-2) fol. 412a-413b. Haves i fotokopi. Desuden det omtalte skifte fra 1789 fol.329a-330a

² sideskift til fol.412b

³ ? i parentes betyder at tydingen er usikker

⁴ Tekst i parentes er et resume eller mine udregninger

Skifte mv. efter Hans Friderich Braae, degn i Vandborg¹

Copie

Aftrædelses Contract imellem undertegnede Hans Friderich Braae som fratrædende og Søn Johan Friderich Braae som tiltrædende Sogndegn og Skoleholder for Vandborg Menighed. –

Da Svaghed daglig tiltager og jeg finder mig ei i Stand til fuldstændig at kunne opfylde som hidtil min Embeds Pligter, tilstaar jeg herved, paa Forventning af Højædle Højærværdige Hr. Biskop Doctor Middelboes naadige Approbation at afstaae og fratræde mit nu paa 31te Aar førte Degne og Skoleholder Embede i Vandborg til min søn Johan Friderich Braae paa følgende Vilkaar. –

1. Saafremt højædle højærværdige Hr. Biskoppens naadige Approbation er indhentet og min Søn har bekommet Højbemeldtes Kaldsbrev paa Vandborg Degne – og Skoleholder Embede, fratræder jeg til bemeldte min Søn alle Kaldets visse og uvisse Indkomster, samt Degneboligets Jorders Avling iberegnet. –
2. Giver han min Kone og mig frit (varm?)² og (?) Huusværelse /: naturligviis efter min Død nyder min Kone for sin Person samme Huusværelse :/ og tillige for os begge anstændig³ og tarvelig Pleie og Underholdning, og efter vores Død for hver især en anstændig og hæderlig Jordefærd. I lige Maade forbinder min Søn at give mig aarlig 12Rd, siger Tolv Rigsdaler, som betales 4 Gange, nemlig Paaske, St. Hans Dag, Mikkelsdag og Nyaarsdag, ligemeget hver Gang til en liden Haand Penge i fornøden Tilfælde, og efter min Død forbinder han at give min Kone aarlig 6Rd siger Sex Rigsdaler paa lige (?) til en Nødskilling i Alderdommen. –
3. Min liden Boe og Besætning overlader jeg min Søn efter en lovlig og billig Vurdering, imod at han forbindes til at betale ald min Giæld til den sidste Skilling, og at lægge til hvad der efter Vurdering maatte mangle paa det jeg kan (saavist?) Ønske opfyldt, hver Mands Fordring betalt, og jeg som en ærlig Mand engang maa hvile i mit Støv.
4. Min ældste Datter Karen Marie, der i mange Aar har gaaet hjemme uden Løn og Vederlag, og gaaet sine gamle Forældre til Haande troskyldig og prisværdig i al Huus Gierning, forbindes min Søn i sin Tid til, naar hun kunde flytte, forlods at betale som en Kiendelse 10rd siger Tie Rigsdaler, og staar det til ham selv med hende at gjøre Foreening, hvad han i Fremtiden skal give hende for sin Tjeneste, da jeg formoder hun ligesom forhen bliver hjemme hos os, som en lydige Datter, og viser sig imod ham som en trofast Søster; mine andre tvende Børn forbindes han til at give i Huuset Tilhold i fornøden og Sygdoms Tilfælde, og formoder jeg han vil blive ligesaa øm og kiærlig Broder imod sine Søskende, som jeg er overbevist han bliver en ærbødig og lydige Søn imod sine gamle Forældre, da dette rigtig vil indbringe ham Herrens Velsignelse.

Da jeg Johan Friderich Braae venter at nyde naadigst⁴ Kaldsbrev af hans Højærværdighed Hr. Doctor Middelboe paa min gamle Faders fratrædende Degne og Skoleholder Embede i Vandborg, da forbinder jeg mig herved paa det nøijeste at opfylde alt det som paalægges mig i ovenanførte 4 Pagter, viise Ærbødighed og Lydighed imod mine gamle Forældre og Agtelse og Kiærlighed imod mine Sydskende, saaledes jeg det for Gud, mine foresatte Øvrigheder, og hver Mand ved alle Leiligheder kan være bekiendt.

–

¹ Kilde: Gejstlig skifteprotokol for Vandfuld Herred 1737-1806 (C39D-2) fol.420b-423a. Haves i fotokopi.

² ? i parentes betyder at tydningen er usikker

³ sideskift til fol.421a

⁴ sideskift til fol.421b

Ribe Bispearkiv

Stiftsøvrighedens journaler. 1818 - 1822 (C4-461)

(¹Rygtitel: Ribe Bispearkiv. Journal C. for stiftsøvrighedssager. 1818-22.

Titelblad: "Conjunctims Journal begyndt den 24de Marts 1818 med N° 117 / 1818"

Upagineret, hver side delt i 3 spalter: sagens nummer, emnet, viderebehandlingen.

Er nogenlunde kronologisk med ny nummerering for hvert år. Sidste indførsel er 1822 nr. 86 d. 8.feb. Jeg har set til 1821 sag nr.330, dat. 23.juli.

Set efter sager i Vandborg, Ferring, evt. vedr. herredsprovsten eller herredsfogden/byfogden hvis det har betydning.

Drejer sig hovedsagelig om økonomiske sager f.eks. vedrørende hospitaler, fattigvæsenet, skolevæsenet, jorde, tiende og andre afgifter, auktioner over eller salg af gejstlig ejendom, lån.

1818

nr. 357 Lemvig d. 24.Sept. Amtspr. Tilemann sender Reskript af 15 Maii 1816

ang. Salget af 9 Parceller af Ferring Præstegaard.² (ikke fundet).

d. 1. Okt. Com. Amtsprovst Tilemann. (fotokopieret).

1819

(intet)

1820

nr. 487³ Lemvig d. 7.dec.: Amtsprovst Tilemanns Skr. om at laane 411^{-rbd} af Stiftets offentlige Midler til et nyt Fæhuus Opførelse i Vandborg Præstegaard. (fotokopieret).

d. 16. Decbr. sendt til Stiftsrevisor Hansens Betænkning.(ikke fundet).

(d. 20.dec. stiftsrevisorens betænkning (fotokopieret).

d.8. Jan. 1821: Tilskrv. Amtsprovst Tilemann (afskrevet fra kopibog og sammenholdt med brevet i C39 H-8, amtsprovstiets breve).

1821

nr.34 Vandborg d. 23 Jan. Pastor Nørager ansøger om Beneficium processus gratuite imod Forpagteren af hans Præstegaard, som ikke efterkommer Forpagtningskontrakten. (med Tilemanns påtågning) (begge fotokopieret).

d. 3.Feb tilskrv. Amtsprovst Tilemann (afskrevet fra kopibog og sammenholdt med brevet i C39 H-8, amtsprovstiets breve).

Set til 1822 sag nr. 300 d. 23. juli

¹ Tekst i parentes er min kommentar, evt. et resume af teksten.

² mon det ikke er 1815 sag nr.188 dat. 13.maj? eller 1816 nr. 133 og 134 d. 11.april? Der er ingen sag i maj 1816. Teksten er korrekt afskrevet. Sagen står måske i den anden stiftsjournal?

Jeg har ikke set efter den i pakken med de kongelige reskripter (C4-261)

³ jf 1820 sag nr.143 i Bispens journaler

Ribe Bispearkiv. Stiftøvrighedens journalsager 1814 (C4-486)

(¹NB er rygtitel er "Indkomne breve til Stiftsøvrigheden".
Ordnet efter sagsnummer. Til sidst ikke journaliserede breve

(1814 sag nr. 355. 5.okt. Tilemann til stiftsøvrighed)

Ifølge Stiftøvrigheds Skrivelse af 5te f.M. tilskrev jeg Hr. Landinspektør Hyldgaard til Lindberggaard under 14de f.M. og anmodet ham om paatage sig og udføre det ved det Kongelige Reskript af 5. Aug. d. A angaaende Vandborg og Ferring Sognekalds Forening befalede Magelæg, samt Arealboniterings og Hartkornsfordelings Beregning. Under 28 f. M. har bemeldte Landinspektør herpaa skrevet mig, at han ikke kunde paatage sig disse Forretninger fordi Tiden for længst var bestemt til andre. Jeg seer mig saaledes ikke i Stand til, at udføre hvad Stiftsøvrigheden i denne Henseende har overdraget mig, med mindre (Højstsamme?)² enten Selv kan formene en anden Landinspektør til at paatage sig bemeldte Forretning eller ved det Højkongelige Rentekammer faae en kongelig Landmaaler, hvoraf her dog ingen gives i Egnen, autoriseret til, i dette Tilfælde at fungere som Landinspektør. Hvilket jeg ikke her villet (?) at indberette til videre (gunst?) Foranstaltning.
Ringkjøbing Amtsprovstii i Lemvig d. 5.Oktobre 1814.

Underdanig
J.N. Tilemann

Til den (Højst?) Stiftsøvrighed i Ribe

(1814, sag. nr. 355. 23.nov. 1814. Ravn til stiftamtmand Koefoed og biskop Hjort.)

Underdanigst Pro Memoria

I Anledning af Deres Højvelbaarenheds og Deres Højærværdigheds Skrivelse til mig af 31. f. M. som jeg først modtog for 2 Dage siden, ved min Hjemkomst fra de Kongelige Matriculerings Forretninger - betreffende et Magelæg m.m. af Ferring Præstegaards Jorder i Ringkjøbing Amt. Til hvis Udførelse Deres HøjVelbaarenhed og Deres Højærværdighed haver udseet mig – skulle jeg ikke undlade at melde: at jeg med Fornøyelse ville have paataget mig den bemeldte Magelægs Forretning, dersom den sildige Aarstid og min Helbreds ikke gode Tilstand ei lagde Hindringer i Vejen for Opmaalingen m.m. som paa ingen Maade førend i Foraaret vil blive skikket til slige Forretninger og da er jeg tidligst forpligtet til at deltage i Matriculerings Forretningerne her i Jylland ligesom hidtil; af bemeldte Aarsag kan jeg saaledes ikke opfylde Deres Højvelbaarenheds og Deres Højærværdigheds højgunstige Begiering om tilmeldte Magelægs Udførelse.

Veile den 23de November 1814

Underdanig
(MM?) Raun

Højstvelbaarne H^r Stiftamtmand Koefoed
og
Højærværdige H^r. Biskop Hiort

¹ tekst i parentes er et resume eller min kommentar

² ? i parentes betyder at tydingen er usikker

Ribe Bisparkiv. Stiftsøvrighedens journalsager. 1815 (C4-487)

(¹NB rygtitel er "Indkomne breve til Stiftsøvrigheden".

Ordnet efter sagsnummer. Til sidst ikke journaliserede breve

(sag nr. 153 Amtsprovst Tilemann "Til Stiftsøvrigheden i Ribe", d.5.maj 1815)

I underdanig Giensvar paa Stiftsøvrighedens Skrivelse af 24 f.M. skulde jeg ikke undlade herved at indberette, at Parcelle N° 10, 11 og 12 af Ferring Præstegaards Jorder ere bortfæstede paa Livstid.

Nordre Ringkiøbing Amtsprovstie i Lemvig d. 5 Maii 1815.

underdanig
J.M. Tilemann

(Sag nr. 188. Amtsprovst Tilemann "Til Stiftsøvrigheden i Ribe", 25.maj 1815)²

Til Stiftsøvrigheden i Ribe

Ved den Leie-Auction, som jeg d. 19. d M. ifølge Stiftets Skrivelse af 24 April lod afholde over Ferring Præstegaards Jorder og den forrige Degnejord, bleve disse med Undtagelse af det som var magelagt til Degnen og udlagt til Justitsraad Skønau, bortleiede for 416 Rbd NV, med hvilken Sum H^r Capitain og Landmaaler Høsts Regning kunde betales, hvis den indkom strax. Men da Stiften hverken havde forskreven Conditionerne til Leie-Auctionen eller paalagt mig, at indsende dem, som jeg forfattede, til Approbation, hvortil Tiden desuden var for knap, fulgte jeg den her i Egnen overalt brugelige Maade, at fastsætte Leiens Betalingstid ved Mikkelsdag. Førend den Tid kan der altsaa ikke disponeres over denne Sum.

Og om den ved strax var bleven erlagt, forekommer det mig dog tvivlsomt, at den kunde anvendes til at betale Capitain Høsts Regning med; thi Reskript angaaende Vandborg og Ferring Sognekalds Forening af 5. Aug. 1814 bestemmer sub Lit. K, at Kirkesangeren og Skolelæreren skal i sin Tid af det Byg, som indkommer af den solgte Præstegaards Jord, nyde aarlig 8 Tønder; men det Øvrige skal Pastoratet beholde som Ind-³tægt af en Annexgaard.

Førend altsaa Præstegaards Jorderne ere solgte, har Kirkesangeren og Skolelæreren intet Krav paa Indkomsterne af Præstegaards Jorderne, men Hr. Pastor Nørager maa vel ansees berettiget til, imidlertid at have Indkomsterne og forpligtet til, at svare Skatterne deraf. Nu er det meget muligt, at disse Skatter ville beløbe sig til mere, end Leien udgjøre, saa at Udgifterne vilde overstige Indtægterne og forvolde ham Tab. Befrygtende dette har han og allerede ytret, at han ei anseer sig forbunden til, at bære noget Tab, som maatte foraarsages ved Leiens Utilstrækkelighed til Skatternes Betaling. Mig tykkes dog ellers, at hvo, som nyder Fordelene bør ogsaa bære Byrderne. At disse Fordele (her?)⁴ (i Aar?) ere mindre, end de under andre Omstændigheder, naar Jordernes ere blevne bortleiede til Kornsæd, hvortil de dog ere for udmarvede, kunde have været, er et Tilfælde, som ikke bør hæve denne Forpligtigelse, især da han forrige Aar havde (?) betydelige Indtægter af Jordernes Bortforpagtning.

¹ tekst i parentes er et resume eller min kommentar

² haves i fotokopi. Er på 3 sider.

³ sideskift til side 2

⁴ ? i parentes betyder at tydingen er usikker.

Ribe Bispearkiv. Stiftsøvrighedens journalsager. 1816 (C4-488)

(¹NB rygtitel er "Indkomne breve til Stiftøvrigheden".
Ordnet efter sagsnummer).

(Sag 1816 nr.133: Amtsprovst Tilemann til stiftsøvrigheden i Ribe, d. 11. april 1816²)

Ifølge Stiftets forhen afgivne Resolution skal det Forskud, hvori det (ske?)³ med Betalingen af Capitain og Landmaaler Høsts Regning paa 351 Rbd 3 M NV for hans Arbeide med Ferring Præstegaards Udparcellering osv. (?) Stiftet ved Overskuddet af det, som efter Fradrag af de kongelige Skatter, maatte blive tilovers fra den indkomne Leie for bemeldte Præstegaards Jorder i Aaret 1815.

Hr. Pastor Nørager har gjentagne Gange for mig ytret, at han derved troede sig forarmet og indstændig bedet mig, hos Stiftet at gjøre Forestilling, om, at det fra Leien Overskydende maatte udbetales ham, og Udskiftnings og Parcellerings Omkostningerne tages af den for de solgte Jorder indkomne Kjøbesum.

Ved nøie at overveie denne Sag, er jeg meget tilbørlig til at troe, at Mandens Paastand er rigtig og hans Begjering billig. Mine Grunde for denne Mening er:

1. Saalænge Ferring Præstegaards Jorder ikke vare bortsolgte, tilhørte (Rammerne?) deraf unægteligen Hr. Pastor Nørager, naar han altsaa bestrider Udgivterne deraf, bør han vel og have Indtægterne.
2. Hvis altsaa Parcellerings Omkostningerne skal tages af Overskuddet fra forrige Aars Leie, som dog dertil er utilstrækkeligt, er det ikke Kaldet, som bære dem, men Hr. Nørager betale derved for sig og Efterkommer uden Udsigt til Erstatning.
3. Hvis derimod Parcellerings Omkostningerne udredes af den for de solgte Jorder indkomne Kjøbesum, bestrides den ikke af enkelt Mand, men af Kaldet og alle efterfølgende Præster tage deri lige Deel.

Uden Hensyn til altsaa, at Hr. Nørager høilig kan trænge til enhver Indtægt, men ifølge fremførte Grunde indstiller jeg, at Overskuddet for Leien for Ferring Præstegaards Jorder 1815 efter Fradrag af Skatterne maatte imod hans Quittering udbetales ham og derimod Capitain Høst Regnings Betaling refunderes Stiftet af Kjøbesummen for de bortsolgte Jorder.

Nordre Ringkiøbing Amtsprovstie i Lemvig d. 11. April 1816

Underdanig
J.N. Tilemann

---

¹ tekst i parentes er et resume eller min kommentar

² haves i fotokopi

³ ? i parentes betyder at tydingen er usikker

Ribe Bispearkiv. Indkomne breve til Stiftsøvrigheden. 1820 (C4-493)
(= Stiftsøvrighedens journalsager. 1820)

¹(1820 sag nr. 487². 7. dec. Tilemann til stiftsøvrigheden):

Vedlagt giver jeg mig den Frihed at indsende et Overslag over Opførelsen af et nyt Fæhuus i Vandborg Præstegaard, hvoraf det ganske behagelig vil erfares, at dertil formentlig vil vedgaa 411 Rbd.

Det indstilles nu til Stiftsøvrighedens gunstige Resolution, om det behøvende Laan dertil kan bevilges fra Stiftets Midler imod at Renterne af den for Ferring Præstegaard indkomne Kjøbesum, der udgiøre 118 Rbd NV aarlig, indeholdes og overlades til Laanets successive Afbetaling.

Skulle Hr. Nørager ikke paa denne Maade kunne hielpes, er der ingen Udsigt til at have det nedfaldne Huus opbyggt til næste Sommer, hvilket dog sandelig behøves, og det er at befrygte, at Forpagteren paa Grund af Mangel paa Plads til sine Kreature vil forsøge at hæve Forpagtningscontracten; jeg tillader mig derfor at anbefale denne Sag paa det bedste.

Nordre Ringkjøbing Amtsprovstiie i Lemvig d. 7. December 1820.

J.N. Tilemann

(1820 sag nr. 487 d. 20.. dec. Stiftsrevisor Hansen til Stiftsdirektionen i Ribe)

Over herved tilbagegaaende Herr Amtsprovst Tilemanns Skrivelse af 7de dennes d med (birken?)³ om at laane af ca. 400 Rbd Sølv til Herr Pastor Nørager i Vandborg, for derved med sammesteds Præstegaard at opbygge et nyt Fæhuus, maa ieg Ifølge (?) den høie Direktions)Ordre?) af 16de dennes, underdanig erklære: at ieg har for nærværende Tid ei veed nogen offentlig Stiftelse af hvis Midler ommeldte Laan kunne udredes.-

Ribe, den 20de Decmbr., 1820

Underdanig
(?) Hansen

---

¹ tekst i parentes er min kommentar eller mit resumé

² jf sag 1820 nr. 143 i Bispens journal (C4-313).

Dette og det næste brev fra stiftsrevisor Hansen haves i fotokopi

³ ? i parentes betyder at tydingen er usikker

Ribe Bispearkiv. Stiftsøvrighedens journalsager. 1821 (C4-494)

¹ (Rygtitel: Indkomne breve til Stiftsøvrigheden. 1821)

(1821 sag nr. 34 d. 23.jan. Nørager til Det kongelige Danske Cancellie):

Underdanige Promemoria!

Det vil ikke være Det Høje Collegium ubekendt, at min oekonomiske Forfatning er saare sørgelig, og at jeg som Ægtefælle og Fader daglig nedbøies af (frygtende?)² Næringssorger.

Mine visse Indkomster sequestreres³ til Rytterhøsteholdelse og Skatters Betaling, ja selv mine Meubler ere for en stor Deel bortsolgte. Til det øvige Uheld komme nu ogsaa Dette: at min Forpagter nægter at opfylde den Forpligtigelse, som efter lovlig Forpagtningscontract paaligge ham. Af det Ovenstaaende vil det Høje Collegium lettigen indsee, at jeg ikke har Evne til at gjøre min Ret giældende ved at føre Proces, der maaske kunde drages i Længde og medføre mange Bekostninger, som jeg ikke har Raad til at gjøre Forskud af, uagtet min Ret vist nok er (udi?eerlig?). Som fattig tilsidesat og forurettet mand, beder jeg derfor underdanigst, at der gunstigt maatte forundes mig Beneficium processus gratuite, til at udføre min retfærdige Sag, at jeg ikke skal undertrykkes, og gives i mine Fienders Vold.

Om min Trang til den ansøgte Naade haaber jeg mine Foresatte vil give mig anbefalende Vidnesbyrd.

Vandborg Præstegaard den 23 Januarii 1821

Underdanigst
P.A.C. Nørager
Sognepræst for Vandborg Ferring Menigheder

Til
Det Kongelige Danske Cancellie

(Påtegning:)

Erklæring.

Ved flere Lejligheder har jeg bevidnet Supplicantens store Fattigdom, og denne er sandelig ogsaa stor, at den næsten overgaar al Beskrivelse.

Med Mads Jensen haver han indgaaet en lovlig af Amtmanden og mig approberet Forpagtnings Contract, og det kan gjerne være at denne Mand, som just ikke haver Ord for Redelighed og Nøjagtighed i at betale, stolende paa Herr Nøragers Mangel paa Evne til at føre Proces, søge at unddrage sig nogle af de ham paaliggende Pligter. For at tvinge ham dertil, behøves altsaa Supplicanten haardelig dette ansøgte Beneficium Processus gratuite, hvortil han herved anbefales. –

Nordre Ringkjøbing Amtsprovsti i Lemvig den 29de Januar 1821

Underdanigst
J.N. Tilemann

---

¹ tekst i parentes er min kommentar eller mit resumé.

Dokumenterne haves i fotokopi

² ? i parentes betyder at tydingen er usikker

³ "sequestration": midlertidig beslaglæggelse af omtvistet formue, ejendom. Af middelalderlatin: "sequestare": fjerne (Fremmedordbog)

Ribe Bispearkiv

Stiftsøvrighedens journaler. 1804 - 1810 (C4-458)

(¹Rygtitel: Ribe Bispearkiv. Journal C. for stiftsøvrighedssager. 1804-10).

Upagineret, meget smal protokol, venstre side er kort om sagens indhold, højre side er sagens videre behandling.

Starter 1804 nr.483 med indførsel dat. 17.marts. Er kronologisk med fortsat nummerering, fra 1000 står der Mxx. Sidste indførsel er 1810, nr. M 862 dat. 29.sept. Der er langt flest sager i de første år.

Noteret sager vedr. Vandborg og Ferring

Indholdet er økonomiske sager f.eks. vedrørende hospitaler, fattigvæsenet, skolevæsenet, jorde, tiende og andre afgifter. Dog også bl.a. oplysning om at én er "gaaet fra Forstand og sat i Daarekisten", om ret til kirkestole.

1806

nr. 959-158² 22.de Febr. RK³ melder, at Vandborg Kirkejord maa bortsælges paa nærmere Approb. m.v. – (ikke ledt efter)

28.de Febr. Tilskr. Pr. Høyland. (ikke ledt efter)

12. April indsendt Kirkeejernes Auktions Forr. (afskrevet følgeskrivelsen)

6. Maj RK Resol (ikke ledt efter)

15.de Maj tilskrv. Pr. Høyland (afskrevet)

nr. 992⁴ 22.de Martii Hr. Nørager af Ferring Præstegd. Indsender Ansøgning til Kongen om at laane af Creditkassen (ikke fundet).

3.de April sendt Pr. Høyland til Erkl. (afskrevet følgeskrivelsen)

10 - kom den (ikke fundet)

16 - indsendt med Erkl. (afskrevet erklæringen)

3.de Maj Cancell's Svar (fotokopieret)

8 - communic. Præsten (afskrevet)

1807

M 218⁵ 20.de Febr. Vandborg Kirkeejere forlanger Resol. til Kirkens Reparation.

2.de Marts sendt Pr. Høyland til Erkl. (afskrevet)

8 - kom den (ikke ledt efter den)

23 - givet Resolution (afskrevet)

NB

Kun overført 1806 sag nr. 992 til *Nørager. oversigt*

Der var ikke noget af interesse de næste år dvs. 1808, 1809 og 1810

---

¹ Tekst i parentes er min kommentar, evt. et resume af teksten.

² er ikke ført videre til nogen af Dokumentoversigterne

³ Dvs Rentekammeret.

⁴ 22.nov. 1808 ansøger præsten på Fanø om at måtte låne 875 rd. af stiftets midler til sin præstegård. Der findes lignende ansøgninger, men ikke mange.

⁵ ført ind i *Dokumentoversigt* fra C4-425)

Ribe Bispearkiv

Stiftsøvrighedens journaler. 1810 - 1814 (C4-459)

(¹Rygtitel: Ribe Bispearkiv. Journal C. for stiftsøvrighedssager. 1810-14).

Som den foregående protokol: Upagineret, meget smal protokol, venstre side er kort om sagens indhold, højre side er sagens videre behandling.

Starter 1810 nr. M863 dvs. 1863 med indførsel dat. 1. okt. Er kronologisk med fortsat nummerering til 1810 inkl. Fra 1811 starter nummereringen forfra hvert år. Sidste indførsel er 1814, nr. 90 dat. 22.marts.

Set efter sager i Vandborg, Ferring, evt. vedr. herredsprovsten eller herredsfogden/byfogden hvis det har betydning).

Drejer sig om økonomiske sager f.eks. vedrørende hospitaler, fattigvæsenet, skolevæsenet, jorde, tiende og andre afgifter, auktioner over eller salg af gejstlig ejendom. Dog også bl.a. oplysning om at én er "gaaet fra Forstand og sat i Daarekisten", om ret til kirkestole.)

De manglende skrivelser er måske sendt videre enten til kancelliet, til provsten eller andre i sagen.

1810, 1811:

(intet

dog er Engberg præstegård er solgt til nedrivning i 1811 efter at provst Høyland i feb. 1810 blev forflyttet fra Engberg-Harboøre til Houe. Der er en del om salget, bl.a. spørger den nye præst i Harboøre i feb. 1812 om han må tage sten derfra til sin præstegård.)

1813

nr.31 (d. 12 jan.: Pastor Maae i Harboøre får 2000 rbd. i lån af stiftets midler. (Ikke eftersøgt).

nr.308² d. 5. Sept. Præsten Bisted i Vandborg anholde om courante Tilladelse til at maatte afsætte eller udlægge et Stykke Jord som af det Rys sensteenske Gods ligger til hans Præstegaard.(ikke fundet).

d. 24 maj Tilskrevet Amtspr. Lund. D. 27 maj bortsendt (afskrevet)

d. 24. Jun modtaget (Op...?) fra Amtspr. Lund. (ikke fundet).

(d.22.juli Hjort og Koefoed til Lund (afskrevet. Ikke i Journaler)

d. 21. Oct. tilskr. Lund (afskrevet)

d.18. Dec. 1813 sendt Kammeret m.m. (Følgeskrivelsen er afskrevet. De indsendte dokumenter er ikke fundet.)

nr. 655 Lemvig d. 8. Nov. Amtspr. Lunds Erklæring over at, der i Vandborg Sognets Liberdatius³, ikke findes Oplysning om det Stk. Jord fra Rysensteen til Sognepræstens Bortfæstelse. (Ikke fundet).

1814

nr.1⁴ 1. Jan. Kammeret melder, at et Stykke Jord maa adskilles fra Vandborg Præstegd. m.m. (Afskrevet)

d. 17. Januar Com den const. amtsp. i Lemvig. (Sammenholdt med rentekammerets brev. Er lig dette).

¹ Tekst i parentes er min kommentar, evt. et resume af teksten. ? i parentes betyder at tydingen er usikker

² jf 1813 sag nr. 201 i C4-466. Hele jordsagen er ikke ført videre til *Dokumentoversigt*, kun til *Nørager*.

³ dativus: som gives (Arnesen: Latinsk ordbog)

⁴ jf 1814 sag nr.3 i C4-467

Ribe Bispearkiv

Stiftsøvrighedens journaler. 1814 - 1818 (C4-460)

(¹Rygtitel: Ribe Bispearkiv. Journal C. for stiftsøvrighedssager. 1814-18.

1.side: "Journal for Conjunctims Sager begyndt den 2. April 1814."

Upagineret, meget smal protokol, hver side delt i 3 spalter: sagens nummer, emnet, viderebehandlingen.

Starter 2. april 1814 med sag nr.91. Er kronologisk med ny nummerering for hvert år. Sidste indførelse er 1818, nr. 116, dat. 30. marts.

Set efter sager i Vandborg, Ferring, evt. vedr. herredsprovsten eller herredsfogden/byfogden hvis det har betydning.

Drejer sig hovedsagelig om økonomiske sager f.eks. vedrørende hospitaler, fattigvæsenet, skolevæsenet, jorde, tiende og andre afgifter, auktioner over eller salg af gejstlig ejendom.

NB blækket er meget svagt, så protokollen er meget svær at læse).

OBS *Com.* betyder communieret dvs. meddelt, dvs. brevet er ofte sendt videre.

Hiort er biskop til han dør 27.7.1818.

Koefoed benævnes dels stiftsamtmænd, dels stiftsbefalingsmænd

1814

Nr. 355² Lemvig d. 5. Octob. Amtspr. Tilemann melder, at han ingen Landinspector kan faae til at opmaale Ferring Præstegaards Jorder m.m. (Afskrevet).
d. 31 Oct. tilskrevet Landinspector Raun. Borts. d.2. Novb.(Afskrevet)
(d.23.nov. Ravn til stiftamtmand og biskop: har ikke tid. Afskrevet. NB stod ikke i "Journaler")

d.1. Dec. tilskr. Tilemann. (Afskrevet)

1815

Nr. 8 Rentekammeret d. 7. Jan. Skr. at Kammeret har autoriseret Kapitaen Landmaaler Høst i Viborg til at udføre Magelægelsen af Ferring Præstegaards- og Skole-Jorder mm. (Ikke fundet)

d. 12. Jan Com. Amtspr. Tilemann (afskrevet).

(d.19.jan. Stiftsøv. Til Tilemann: hvornår blev der udskiftet? (C39 H-6 nr.B174. Stod ikke i "Journaler")

nr.110 Kammeret d. 18. (marts): Skr. at den gamle Copation³ maa lægges til Grund for Magelæget af Ferring Præstegaards Jorder m.m. (Afskrevet)

d. 23. Ma. com. Amtspr. Tilemann (set. Er lig Rentekammerets brev). (s m?)⁴

¹ Tekst i parentes er min kommentar, evt. et resume af teksten.

² jf hele magelægssageni C4-467

³ jeg kan ikke finde ordet i nogen ordbog

⁴ ? i parentes betyder at tydingen er usikker. Der står ofte 2 ulæselige bogstaver her. Teksten i "Journaler" har mange forkortelser, så det kan være svært at vide hvad der skal stå.

Ribe Bispearkiv. Bispekontorets kopibøger. 1805-1808 (C4-425)

OBS er stiftøvrighedens kopibog og hører til C4-458 Stiftøvrighedens journaler:
Rygtitel (påklæbet seddel): Ribe Bispearkiv. Kopibog C for Stiftøvrighedssager.
1805-08.

På bindets forside står der: Conjunctims Correspondance Bog. Begyndt 1805 Decbr
11te. Sluttet 1808 Februar, 27de.

Pagineret. Jeg har tilføjet stiftøvrighedsjournalens sagsnummer.

Nogle brevkopier nævnt i stiftøvrighedens journaler er her, andre ikke.

Middelboe er biskop.

1806

(nr.992)¹, d.3. April (fol.68b).

Sendt Provst Høyl. til Betænkn. Pastor Nøragers (?)² til med en (indhentet?) Ansøg.
til Kongen om Præstegaardens Indløsning³ med 333 R. M. M

(nr. 992) d.16. April (fol.71b) (til Rentekammeret, Kancelliet eller Kongen?)

Paa Pastor Nøragers Ansøg. dat. 22. Martii d. A. tegnet:

Allerunderd. Erklæ.

Herredsprovsten bevidner i vedgaaende Erklæ. Supplicantens Trang til den ansøgte
Hielp, vi kan altsaa ikke nægte ham vor allerunderdan. Anbefa. skjøndt det maaskee
for Følgernes Skyld ikke vil findes tjenstligt alleene at bønføre ham.

Moltke Middelboe

(nr. 992, 8. Maj, fol. 76b.) Til Pr. Nørager

Under 3. Maj her d. 5 (Can?) tilmeldt os at det af Deres Velær. ansøgte Laan, af
Creditkassen ikke kan erholdes da denne Casse har en gandske anden
Bestemmelse. Vi skulle altsaa ikke undlade a tilmedle Dem dette til fornøden (Ex?)

Moltke Middelboe

(nr.959-158⁴) 12. April (fol.70b) til Rentekammeret

Det kong. Rentekammer har under 22de Febr. sidst tilladt, at Vandborg Kirke
tilhørende Hartkorn maa opbydes til Salg ved offentlig Auction paa nærmere
Approbation. Da nu Auctionen er bleven holdt og os Forr. tilsendt; saa undlader vi
ikke hermed at fremsende samme tilligemed en Skriv. fra Kirkeejerne. Moltke

Middelboe

(Nr 959-158 d. 15.maj (fol.82a). til provst Højland:

Rentekammeret meddeler at når de solgte jorde er blevet takseret, bliver det bestemt
hvor meget af købesummen der kan blive stående som lån).

1807

(nr. M218)⁵. Den 2. Marts (fol.181a). Sendt Provst Høyland Jens Munksgaards
Ansøgning om Ordre til Kiørsel og Arbejds Folk ved Reparationen paa Vandborg
Kirke. M M

(nr.M218) d. 23. Marts, fol. 189a)

udstæd Ordre som sædvanlig til Vandborg Sogns Beboere at forrette Kiørsel og
Pligts Arbeide ved Kirkens forestaaende Reparation.

¹ tekst i parentes er min kommentar, evt. et resume af teksten.

Kun sag nr. 992 er overført til *Nørager. Oversigt*

² ? i parentes betyder at tydingen er usikker

³ det drejer sig nok om det beløb som en ny præst skal betale for præstegården

⁴ Sag nr. 959-158 er ikke ført videre til nogen af oversigterne

⁵ sag M218 er kun videreført til "Dokumnetoversigt"

Ribe Bispearkiv. Stiftsøvrighedens kopibøger. 1811-14 (C4-429)

(¹ Rygtitel (påklæbet): "Ribe Bispearkiv. Kopibog C for stiftsøvrighedssager 1811- 14. Titelblad: "Conjunctims-Protokol begyndt d. 13de April 1811". Den slutter 27. dec. med sag nr. 445. Dog står derefter indført: 31. okt. 1814 med sag nr.358).

(OBS indbundet med en anden protokol:

Titelblad i den anden ende af protokollen: "Angaar de offentlige Stiftelsers Regnskaber de i (samme?)² gjorde Antegnelser og Decisioner fra 1. Juli 1804 indtil 11. Feb. 1810 hvilket siden findes indført i den ordentl. Protokol for de Stiftes-Sager, som betjenes af Stiftamtmanden og Biskoppen."

Starter 2. juli 1804. Slutter 5.feb. 1811. Pagineret: 46 beskrevne sider).

(ser ikke ud til at være i LAN' registrant)

1813

(nr.308, d. 24.maj. til amtsprovst Lund):

I Anledning af den fra Sognepræsten for Vandborg med Deres Højærværdigheds paategnede Erklæring af 17. d. M. hvortil indsendte Forestilling til Kongl. Rentekammer, om Tilladelse til at maatte paa anordningsmæssig Maade afsætte et Stk. Jord som fra Godset Ryssensteen har været overladt flere Præster i Vandborg Sognekald, maa vi tjenstligt anmode Dem om, at ville forinden Forestillingen herfra kan afgaae, foranstalte tilveiebragt det Dokument, hvorved det ovennævnte Stk. Jord fra Ryssensteens Gods har været overladt til forbemeldte Sognekald. – I øvrigt maatte vi bede os nærmere oplyst om, hvem Deres H. i forberørte Erklæring forstaaer ved Spørgeren, enten Supplicanten eller Hr Justitsraad Skønau.

VKH

(nr. 308, d. 21 okt. til amtsprovst Lund):

Da vi endnu ikke fra DH have modtaget tilfredsstillende Oplysning ang. det Stykke Jord paa 2 Skp 2 F 2 Alb. som fra Baroniet Rysensteen skal være overladt Præsten i Vandborg Sognekald, og det maa være os om at gjøre, at Kaldet ikke mister en Eiendom, som muligen for bestandig kunde være henlagt til samme og hvortil det maatte have en meer (?) (Beviis?) og (?), skulle vi (?) anmode DH at ville eftersee Vandborg Sognekalds saa kaldte Liberdatiuis, om ikke at vi maatte finde Oplysning ang. om hvilken Leilighed og paa hvilke Vilkaar den omhandlede Jord, sin Tid er overladt Præsten i bemeldte Sognekald.

VKH

(nr.308, d. 18. dec. til Rentekammeret):

Det Høie Kollegium tilstilles herved en Forestilling fra Sognepræsten Hr. Bisted, som siden allernaadigst er bleven forflyttet fra Vandborg til Huusbye og Nørre Nissum Sognekald, hvori han ansøger om at et Stykke Jord af Hartkorn 2 Skp. 2 F. 2 Alb som fra det Ryssensteenske Gods skal have været overladt Præsterne i Vandborg Kald til Brug, mod en aarlig Afgift, maatte udsættes fra Præstegaardens øvrige Jorder, eftersom nuværende Eier af det Ryssensteenske Gods, Justitsraad Skønau i Lemvig, attraaer at afhænde bemeldte Jordlod, hvortil han paastaar at have uindskrænket Eiendomsret. –

Da vi anseer det for Pligt, at vaage over at Vandborg Præstegd. ikke skulle miste en Eiendom, hvortil det maatte have lovlige Adkomst, have vi nu gientagne Gange opfordret Amtsprovsten til at søge at skaffe tilveie det Document, hvormed det omhandlede Stykke Jord første Gang maatte være overladt Sognepræsten til Brug. –

¹ tekst i parentes er min kommentar eller mit resume

² ? i parentes betyder at tydingen er usikker

Ribe Bispearkiv. Stiftsøvrighedens kopibøger. 1815-17 (C4-430)

(¹ Rygtitel (påklæbet): "Ribe Bispearkiv. Kopibog C for stiftsøvrighedssager 1815- 17. Titelblad: "Correspondance Protocol over Conjunctims Sager begyndt den 2. Jan. 1815". Den slutter 27. aug. 1817 med sag nr. 420 fol.289 a. Pagineret.)

1815

(nr.153, d. 24.april 1815 til Rentekammeret, fol 35a-b):

Efterat vi, ifølge Det høie Coll. Skr. af 25. Aug. f.A. havde foranstaltet det fornødne med Hensyn til (?)² (?) Reskripts af 5 udstedte befalede Salg og Magelæg af Ferring Præstegaards og Degneboligs Jorder under Ringkiøbing Amt, har nu Hr. Amtsprovst Tilemann (tilstillet?) os hosfølgende Skr. tilligemed de i samme under N° 1-5 anførte Bilag.

Idet vi saaledes indstille til Kammerets høie Bedømmelse³ den af Hr. Capitain og Landmaaler Høss udførte Magelæg og Matriculering m.m. undlade vi ikke at ytre: a, om ikke Udgifterne til Opmaalingen af Jorderne /: hvorpaa Capitain Høst's Regning findes under N° 5 /: bør repareres⁴ pr. Tdr. Land paa alle Lodderne? b, om der efter saadan Repartition af bemeldte Udgifter vel burde tages Hensyn til Amtsprovstens (Minde?) om (?) af den ved allerhøieste Reskript paabuden Afgift af 6 Sk. Byg pr. Td. boniteret Land? Hvad angaar den Jord, (som?) af Ryssensteens Gods har været brugt under Ferring Præstegaard, men egentlig skal tilhøre Justitsraad Skønau i Lemvig, da maa det derved have samme Beskaffenhed, som ved det Stykke ufrie Jord, der af samme Godsdes Eier har været overladt Præsten i det nu med Ferring combinerede Vandborg Kald, og som Kammeret ved Skr. af 1. Jan. 1814, tillod at maatte adskilles fra Prstgdens Jorder. I øvrigt melder (?), at da vi af Amtsprovstens Indstilling ser, at Parcellerne N° 10, 11, 12 er bortfæstede, uden at han meddeler paa hvor lang Tid, have vi herom indhentet nærmere Efterretning, som saasart den indløber, ufortøvet skal vorde det Høie Coll. tilstillet. -

K H⁵

(nr.153, d. 24.april 1815 til amtsprovst Tilemann, fol 35b- 36 a)⁶:

I Betragtning af, at Det Kongelige Rentekammers Resolution i Anledning af den med Deres Højærværdigheds Skrivelse af 10de dennes indsendte Parcellerings og Magelægs Forretning af Ferring Præstegaards og Degneboligs Jorder, neppe saasart kan erholdes, har⁷ De indstillet, om ikke Jorderne saaledes som de Parcelviis ere afsatte paa Kortet, maa for i Sommer bortleies, og Det tillades Degnen strax at afbenytte den ham ved Magelægsforretningen tillagte Jord. –

Vi skulle i denne Anledning tjenstligt melde til behagelig Efterretning og videre fornøden Foranstaltning, at vi bifalde saavel bemeldte Jorder Bortleielse for i Sommer ved offentlig Auktion, som og at Degnen afbenytter den Jord, han efter Magelægsforretningen maa tilfalde.

Da Deres Højærværdighed iøvrigt har meldt, at Parcellerne N° 10, 11 og 12 af Ferring Præstegaards Jorder ere bortfæstede, og derfor indstillet om ikke deres Salg burde udsættes, indtil de vorde fæsteledige, maa vi ufortøvent bede os underrettet om Jorderne ere bortfæstede paa Livstiid, eller i andet Fald hvorlænge?

K H

¹ tekst i parentes er min kommentar eller mit resume

² ? i parentes betyder at tydningen er usikker

³ sideskift til fol.35b

⁴ fordele ligeligt (ODS)

⁵ det er Kofoed og Hjort. Kofoed benævnes i breve dels stiftsamtmænd, dels stiftsbefalingsmænd

⁶ sammenholdt med det originale brev (i C39 H-6) og forkortelser er opløst

⁷ sideskift til fol. 36a

Ribe Bispearkiv. Stiftsøvrighedens kopibøger. 1819-22 (C4-432)

(¹ Rygtitel (påklæbet): "Ribe Bispearkiv. Kopibog C for stiftsøvrighedssager 1819- 22. Starter 28.dec. 1819 og slutter 18 maj 1822).

1821

(Sag 1820 nr. 487 = B6/1821 i C39 H-8, dat 8. jan. Stiftsøvr. til amtsprovst Tilemann)²:

DH har under 7 Decbr. sidste, ved at indsende det herhos tilbagefølgende Overslag over Opførelsen af et nyt Fæhuus i Vandborg Præstegaard, andraget paa, at det dertil fornødne Laan maatte tilstaaes Præsten af Stiftets offentlige Midler. – I hvilken Anledning herved tjenstligt tilmeldes DH, at her ved Stiftet for Tiden ikke haves Leilighed til at forskaffe et saadant Laan.

(Sag nr. 34 = B27/1821 i C39 H-8, dat. 3. feb. Stiftsøv. til Tilemann)³:

Med DH's Erklæring af 29de f.M. have vi modtaget en Ansøgning fra Sognepræsten til Vandborg og Ferring, H^f Nørager, om at forundes Benificum processus gratuite til Sags Anlæg mod Forpagteren af hans Præstegaard for midlig Opfyldelse af hans Forpagtningscontract m.m. Men da denne Ansøgning ikke er saaledes at den herfra kan indsendes til vedkommende Kollegium, ville DH. behage at tilkiendegive H^f Nørager, at han maa i dette Anliggende indsende en Ansøgning til Kongen, i overordningsmæssig Form og tillige bilagt med Attest om at Sagen har været forhandlet ved Forligelsescommissionen. Saasnart os tilstilles en saadan Ansøgning, skal samme herfra vorde anbefalet.

---

¹ tekst i parentes er min kommentar eller mit resume

² teksten er lig den i selve brevet. Overslaget ligger ved det i C39H-8

³ teksten er lig den i selve brevet

Ribe Bispearkiv.

Visitatsprotokol for Ringkøbing amt 1809 – 1830 (C4 – 846)

(¹På bagperm står tilføjet (af LAN?):) Visitatser for Ribe Stift.

Forside: Ringkøbing Amt.

Protokollen er startet i 1809 med beskrivelsen af de enkelte sogne ordnet efter herred. Der er så sat plads af til at der kan skrives visitatsberetninger ind senere. Det skete i 1819 og i 1827. I mellemtiden er mange sogne lagt sammen.

Løse situationskort over sognene ligger i protokollen. De er udaterede, men skulle ifølge LAN være fra 1810. Fotokopi af det fra Ferring og det fra Vandborg ligger efter printet af dette dokument i ringordner *Ribe Bispearkiv*.

Visitatserne er ikke underskrevet, men af provsteindberetningen fra Høyland i 1809 fremgår det at stiftsprovst Koefoed det år har foretaget dem i Vandfuld Herred, vel på biskoppens vegne.)

Vandfuld Herred, Ferring Hovedsogn²

1 Kirken

a tilhører Sognets Beboere

b i god Stand

2 Præsten Hr. Nørager

a. kaldet 12. Juli 1805

b. Indkomster.

1. Præstegaarden, af Hartkorn 10 Tdr 40 Skpr. – bortforpagtet til adskillige Beboere som indtager Avlen til deres Gaarde for aarlig Afgift 23 Crd. Acornten er for 5 Aar. – Denne Forpagtning er meget maadelig³; Præsten har forbeholdt sig Jord, hvorpaa kan saaes omtrent 2 Td^f Byg og 2 Td^f Havre, og holdes 3 Køer. Præstegaardens Bygninger ere yderlig slette. I Formandens Tid er omblæst af Stormen omtrent 12 Fag Huus som ei blev opbygget, og under nærværende Præst er ligeledes omblæst omtrent 16 Fag, ei heller opført. Stuehuset forestaaes snart samme Skjæbne.

2 Afbyggerne paa Præstegaardens Jord som staar under Præstegaardens Hartkorn med Jord, og et jordløst Huus; bortleiede for aarlig Afgift 23Rd.

3 Offer og Accidentser omtrent 40Rd

4 Tiende:

a. af Korn bortlejet til Beboerne for 152Rd af Sognets Hartkorn 87 Tønder.

b. Af Fisk 36 Sneese Hvillinger á 16 til 24 Sk, 1 Snees Torsk til 8 á 10 Sk Skp.

3 Embedsbøger

1 Dagbog forevist

2 Ministerialbog

3 Bog over Katekisationer forevist

4 Fattigvæsenets Protocol.

Fattige af 1 Klasse: 1

af 2 - 1

af 3 - 5 = 7 Fattige

som nøde 2 Tdr. Rug, 6 Tdr., Byg, 22¹/₄ Sneese Hvidlinger og 57Rd 52 Sk, herunder af Legater: Stausholms 20Rd, Grynninges 6Rd 24 Sk, Braschiske Legat 7 M 48 Sk.

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller forkortelse. ? i parentes betyder at tydingen er usikker

² s.413-414

³ maadelig: passende, normal størrelse, også "middelmådig" i nedsættende betydning (ODS)

Ribe Bispearkiv. Landemodeprotokol 1818-1854 (C4-921)

(¹Der holdes et landemode for hele stiftet den første onsdag i juli ifølge reskript af 17. aug. 1804. Protokollen indeholder korte oplysninger om hvad der er blevet meddelt provsterne. Det er efterretningssager fra statsadministrationen, især kancelli og rentekammer, både almene og vedrørende enkelte sogne. Det er nok de samme sager som i biskoppens og stiftsøvrighedens journaler.

Jeg har søgt efter sager vedr. Vandborg-Ferring sognekald.

Set hele 1818 igennem, men 1819 kun til nr. 130. Sagen om rytterhesten i Vandborg, dat. 12.juni 1819 var der ikke under den dato. Der var ikke andre sager i journalerne den periode.

Set hele 1820 igennem og 1821 igennem.²

(1818, 1. juli)

42, fol. 4b	Canc. Skr. til Biskoppen, at Fritagelse for at holde Rytterheste paa Stabye og Vandborg Præstegaarde ei kan bevilges, dat. 16. Aug. f. A.
58, fol.5b	Rentekammer Skr. til Samme (dvs. biskoppen), at saavel de Præstegaards Jorder og Tiender, der, med Kongl. Resolution af 11 ^{te} Juni sidst, er fritagne for Afgiften efter Forordn. af 1. Oct. 1802 og 9. Juli 1813 samt samtlige Skolelærers og Degneboligers endnu umatriculerede Jorder maa nyde den i Forord ⁿ 9 Juli 1813 § 10 bevilget Godtgørelse af 5/6 af Renten af Behæftelsen til Rigsbanken. Dat. 27. Sept. f. A.
130, fol. 10a	Canc. Skr. til Biskoppen, at Cancelliet har anbefalet til Rentekammeret en Ansøgning fra Præsten Nørager til Vandborg og Ferring om Eftergivelse af en Skatterestance, dat. 7. Feb. s. A.

(1819, 7. juli)

130, fol. 24a	Dito (dvs. Kancelliets skrivelse) til Biskoppen at Cancelliet har approberet dend foranstaltede Licitationsforretning over Rytterhesthold for Sognepræsten Hr. Büchler i Stabye m.m. dat. 12. Dec. f. A.
------------------	--

(1820, 5. juli, Intet. Har set den hele igennem)

(1821, 4. juli)

174, fol.55a	Reskript til Biskoppen, ang, Sognepræsten for Vandborg og Ferring Menigheder H ^r Nørager Endleigelse med Pension, at. 6 ^{te} Juni f.A.
-----------------	--

¹ tekst i parentes er mit resume eller min kommentar

² der var intet, der ikke stod mere udførligt andre steder. Så jeg har ikke ført noget videre til Dokumentoversigterne

Ribe Bispearkiv.

Provsternes årlige visitatsberetninger. 1793 - 1840 1 pk.(C4-852)

(NB. Set fra 1800 til 1836 inkl. Der er ikke mange beretninger før 1805 og ingen fra Vandfuld herred.

NB bortset fra de første år drejer visitationen sig om skolerne, både elever og lærer, men ikke om præsten).¹

(I lægget fra 1806 ligger en skrivelse fra Koefoed i Ribe med følgende tekst:)

Ifølge Reskriptet af 28. December 1804 er det paalagt Provsterne blandt andet ved Aarets Udgang til Biskoppen at indgive

Indberetning

om

Visitatsen i Kirker og Skoler med Forklaring over den befundne Tilstand paa hvert Sted. –

Hvortil indberettes at under Riber Stiftprovstie ligger kuns én Landsbye Kirke ved Navn Seem (osv. om nogle af sognene under stiftet)

Ribe den 31 December 1806

Koefoed

Til S.T. Herr Biskop Middelboe i Ribe

1805:

Herved maa jeg underdanigst indberette angaaende Visitatsen

At jeg som Provst i Vandfuld Herred har visiteret i samtlige Herredets Kirker sist afvigte Sommer, og paa hvert Sted fundet nogle vel oplyste om Kristendommen, og ellers forskjellig Fremgang for Ungdommen efter den ulige Fliid og Ævne – aldtid forbederlig, og i det hele upaaklagelig. Ligesaa Prædiken og Skolelærernes Catekisationer – I Ferring blev af Ungdommen best givet Beviis paa Forstand i Religionens Sandheder, og i Vandborg at Præsten Hr. Bisted holdt den grundigste og ziirligste Tale – Skolelærerne udmærkte sig ikke, og en Undervisnings Anstalt for Dem var ønskelig. I øvrig har jeg paa hvert Sted fundet Aarsag til efter Omstændighederne at være tilfreds. – Ligeledes har jeg visiteret samtlige Herredets Skoler i afvigte Aar, Ramme undtagen, og (? er)² Omstændighederne best i Vandborg, Hygum og Dybbe. I Hou hvor Degnen, som holder Skole er ældgammel og svag, forefandtes ingen Børn, der holdes OmgangsSkoleholder - i Fialtring var Skolen mindre søgt end sædvanlig. I Trans holder Degnen Skole og (Orden?) Men Skoletiden begyndte sildig. Det heele synes at gaae frem til det bedre, som jeg efter Tid og Ævne vedbørlig attraaer. –

Engberg Præstegaard den 31de Decbr. 1805

Høyland

¹ Tekst i parentes er mit resume eller kommentar

² ? i parentes betyder at tydingen er usikker

Ribe Bispearkiv.

Præsteindberetninger til Biskop J. Bloch Ribe Stift 1766-1769.

Vandborg Sogn efter ordre af 12. nov. 1765.

Indsendt af Morten Christensen Schiwe, dat. 6. juni 1766 (C4-775¹).

Underdanigst Oplysning og Underretning for saa vidt Vandborg Sogn maatte angaae

I Om Præsterne før og efter Reformationen ...

(² listen med data, deraf:

nr. 9 Emmicke Olufsen Hierm, kaldet til sognepræst efter sin svagelige far i 1717, døde 17.sept. 176(?³), altså præst i 47 år og 1(?) måneder⁴

(nr.10 Morten Christensen Schiwe, kaldet af baron Juul) som Adjunctus og Successor Dend 14de Majj A^o 1758⁵.

(Født som præstesøn i Haalum i Salling 13.nov. 1723. Hans levnedsløb til:) antog Condition hos Hr. Mag^{ster} Emmicke Hierm i Vandborg først i Aaret 1752 hvori hand siden forblev til det behagede Gud at lade ham kalde som (?) til præst sammesteds A^o 1758 da hand dertil blev ordineret i Ribe d 25de Octob^{er} af Biskoppen (....) Hans Adolph Brorson og indsat af Herredsprovsten (....). Hr. Mag^{ter} Hierm som formedelst Alderdom og Svaghed til Michaelis 1759 havde overdraget ham ald Embedet og dets Indkomster imod en skickelig Underhold for sig og Hustrue samt 50 Rd aarlig Pension (osv. om aftalen).

II Kierken⁶

III Kongetienden af Vandborg er i Matriculen Hartkorn 20 Tdr. for forannævnte Baron Otto Henrich Juuel er Eier af Hvilket er anført som i næste Post forklaret er og ingen Forandring til Datum har været undergiort.

III Sognet

- a. Præstegaarden som af Hartkorn er efter den nye Matricul Ager og Eng 10 Tdr. skal i gamle Dage have staaet nærmere Kirken paa den Toft Kierktoff kaldet der nu bliver som andet (?) dyrket til Gaarden.
- b. Sognets contribuerende Hartkorn er 253 Tdr. 2 Skp. 3 Fjk. 1 Alb. hvoraf de 137 Tdr. hører Baroniet til, de øvrige 116 Tdr. har mange og adskillige Lodsejere.

---

¹ I C4-775 ligger indberetningerne fra Vandfuld herred (løse dokumenter). Vandborg er på 4 sider, som haves i fotokopi og her er dels resumeret, dels transskriberet.

² tekst i parentes er et resume af teksten.

³ ? i parentes betyder at tydingen er usikker. I dette tilfælde er tallet væk i dokumentet

⁴ fortsættes s. 2

⁵ ifølge Nielsen: præst i Vandborg 1765-88

⁶ fortsættes s.3

Ribe Bispearkiv.

Præsteindberetninger til Biskop J. Bloch Ribe Stift 1766-1769.

Ferring Sogn efter ordre af 12. nov. 1765.

Indsendt af Gregers Lund, dat. 30. Jan. 1766 (C4-775)¹

...sin Demiss under daværende Professor Theologiæ Hr. Søren Bloch. Samme Aar 1745 ved Michaelis kom hand atter i Condition hos Velbaarne Hr. Capitain Jørgen Hauch til Clarupgaard, hvor hand informerede (denne?²) sin Principal baade egne og 3 af hans Sødskendes Børn, hvilke sidste hand til Akademiet expederede, og forblev i samme Tieneste indtil hand af Høybem^{te} Hr. Baron Juel blev kaldet her til Menigheden.

1751 d. 15 Sept^{er} kom hand i Ægteskab med forommeldte Hr. Præst Alsings ældste Datter, Anne Elisabeth Alsing, med hvem han har avlet 5 Børn, 2 Sønner og 3 Døtre, af hvilke de 2 sidste er igjen døde.

2. Ferring Kirke

a. Oprindelsen til dens Navn, efter gl. troeværdige Folks Beretning, er egentlig Fierding; thi henved 1 Miil vesten for, nu i det vilde Hav, laa et meget stor og prægtig Kloster, Bedelund³ kaldet, og ved Klosteret laae Kirken, som heele Sognet søgte, der da skal have været det største og beste i Herredet; Men et Guds Uvejr og Storm, uden Tvil med Jordskielv, forvoldte saa stor en Vandflod og Havgang, at heele Klosteret, og én stor Deel af Sognet blev oversvømmet og forgik. Derefter blev den liden Kirke opbygget, og fordi den ikkun blev en Fierde Deel saa stor som Klosterets, da meere end 1/2 af Sognet var ødelagt, blev den kaldet Fierding Kirke; dens Bygning er meget ordinair, har ingen Vaabenhuus, dens Ornamenteer gandske maadelige. Klocken i Taarnet er den største i Herredet, og skal være den samme, som hang i Bedelund Kirke, og paa en forunderlig Maade kom til Land; Paa den staaer støbt med gamle Munkebogstaver: Anno Millessimo Sexagesimo Nono, og derhos: Ave Maria Gratia plena Domini; Fiskerne beretter, at de i klart Vejr har seet i Havet Muur og (d a?) af Klostret, og deres Kroge ofte hæfted derved, saa de med Forliis er komne derfra.

b. Kirkens Hartkorn er 16 T^{dr}
dens tilliggende Ejendom 5 – 3 Skpr 3 Fk 2½ Alb

c. Videre Legata. d. Fata. e. Inscriptioner viides icke

f. Kirkens Eiere er (jthige?) Lehn-baron Højibem^{te} H^r Otto Henrich Juel, Frieherre til Ryssensteen, Herre til Lundbeck, Pandum, Rammegaard og Udstrup.

g. Om dens staaende Udgifter viides intet, uden det Baroniets Forvalter har notificiret, skjønt uden Specifikation, saasom Cathedricum, Studiie Skat, Londons Kirke, Visitats-Penge, samt Viin og Brød, Korn og deslige.

h. Højibem^{te} H^r Baron er arvelig tilfalden Jus Vocandi til denne saavel som alle de øvrige Kirker i Herredet, hvilke af Høj. Salig Kong Christian den 5te ved Skiøde af 29 April 1671, ere afstaaede til General Major Henrich Rysse, der havde en eneste Datter, Johanne Marie Rysse, som kom i Egteskab med Cantzler Ove Henrich Juels Søn, der ligesaa med Comtesse Ide Anne Rantzau avlede denne nuværende Lehn-Baron til Frieherkabet Ryssensteen;⁴

¹ Side 1, punkt 1 er om præster siden reformationen. Her transskriberes fra side 2 der starter med sidste del af punkt 1). De transskriberede sider haves i fotokopi.

² ? i parentes betyder at tydingen er usikker

³ Trap kender kun et tidligere Bedelund, og det er i Hjørring amt og en lund

⁴ sideskift til s.3

Ribe Bispearkiv. Rentekammerets m.fl. Kollegiers og direktions breve. 1806-1820 (C4-300)

1814

(nr. 1¹ dat. 1. jan. 1814. Til Stiftsamtmand Koefoed og hans Højærværdighed Herr Biskop Hjort).²

Pro Memoria!

I Anledning af den med Herr Stiftsamtmandens og Deres Højærværdigheds Betænkning hertil indkomne Skrivelse fra K. Bisted, forhen Sognepræst for Vandborg, Huusbye og Nørre Nisum Sogne, hvori han anholder om, at et Stykke ufrie Jord, af Hartkorn 2 Skp. 2 Fk. 2 Alb, som forrige Ejere af Ryssensteen Gods have overladt Præsten i Vandborg til Brug, imod en vis aarlig Afgift, og som ved Udskiftningen blev udlagt i Forening med Præstegaardens Jorder, derfra maatte blive adskilte, skulle vi ikke undlade herved tjenstligen at melde til behagelig Efterretning og Bekiendtgjørelse for Vedkommende, at Kammeret intet finder at erindre mod Adskillelsen af ommeldte Stykke Jord fra Præstegaardens Jorder, naar saadant skeer ved en Landinspektør paa anordningsmæssig Maade.

Rentekammeret den 1ste Januarii 1814

(Underskrifter)

1815

(nr. 110 d. 18. marts 1815. Til stiftsamtmand Koefoed og biskop Hjort)

Pro Memoria

Ved Skrivelse af Dags Dato til Kapitain og Landmaaler Høst, som af Kammeret er autoriseret til at udføre den Magelægs og Hartkorns Beregning, som skal foretages med og over Ferring Præstegaards Jorder, have vi tilkiendegivet ham: at Kammeret paa Grund af Omstændighederne tillader, at den Taxations Forretning, som i Aaret 1798 blev foretagen i Anledning af Ferring Byes Udskiftning, maa lægges til Grund for ommeldte Magelægs og Hartkorns Beregning, saafremt Vedkommende med hvis Jorder endeel af Præstegaardens Jorder skal magelægges, deri er enig. (Dette skal de to herrer hermed sørge for sker. Dato).

(Underskrifter)

(nr. 188 d.13. maj 1815. Til stiftsamtmand Koefoed og biskop Hjort)³

Pro Memoria

I Anledning af den af os af Herr Stiftamtmanden og Deres Højærværdighed tilstillede og af Kapitain og Landmaaler Høst foretagne Hartkorns Beregning over Ferring Præstegaards Jorder og det i forbindelse dermed foretagne Magelæg med nogle af bemeldte Præstegaards Jorder og Ferring Degnekalds Jorder, samt Adskillelsen af de Justitsraad Schönau tilhørende ufrie Jorder fra Præstegaardens Jorder, skulde vi ikke undlade hermed tjenstligen at melde til behagelig Efterretning og Bekiendtgørelse for Vedkommende, at ommeldte Magelæg og Adskillelsen af de ufrie Jorder fra Præstegaardens Jorder nærmere efter Omstændighederne, og efterat Beregningen er revideret, kan ventes approberet, og at Kammeret i øvrigt intet har at erindre mod, at Degnen foreløbigen modtager de til ham ved Magelægget

¹ også med nr. 3/1814, det henviser til den anden stiftsjournal (C4-467)

² tekst i parentes er min kommentar eller mit resume. De personer som breve er stilet til, står altid til allersidst i brevene.

³ Haves i fotokopi. Er på 3 foliosider

Ribe Bispearkiv. Kongelige reskripter. 1801-1823 (C4-261)

(¹ Sag nr. 1814 / 327:

Til Biskoppen over Ribe Stift, angaaende Vandborg og Ferring Sognekalds Forening m.v. Dateret 5. aug. 1814).

Frederik den Siette

Af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Goters,
Hertug i Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken og Oldenburg:

Vor Gunst! I Anledning af den ved Sognepræsten Knud Bisteds allernaadigste Forflyttelse indtrufne Vacance i Vandborg Sognekald under Ribe Stift, udi vort Land Nørre Jylland, har Du allerunderdanigst foreslaaet, at dette Kald, i Betragtning af, at dets Indkomster er utilstrækkelige til at ernære en Familie, maatte forenes med Nabokaldet Ferring, som ligger næppe $\frac{1}{2}$ Miil fra hint førstnævnte Kald, og hvoraf de præstelige Indtægter ligeledes ere ringe. Efter at Vi allernaadigst have overvejet dette Dit Forslag, samt hvad Du i øvrigt i Sammenhæng hermed har andraget paa, og som af Vort Danske Kancellie er allernaadigst bleven Os foredraget, ville Vi herved allernaadigst have anordnet følgende:

1. Vandborg og Ferring Sognekald skulle herefter være forenede og udgjøre eet Sognekald, saaledes at Sognepræsten i Ferring, H^r Nørager tillige bliver Præst i Vandborg Kald, efter det for ham under Dags Dato udfærdigede Kaldsbrev lydende.
2. Vandborg Sogn skal, som det første, betragtes som Hovedsogn, og Præsten ifølge heraf tage Bopæl i Vandborg Præstegaard.
3. Ferring Præstegaard skal gandske nedlægges og udbringes paa bedste Maade til Fordeel for Skolevæsenet og Pastoratet efter følgende nærmere Bestemmelse.
  - a. Ferring Sogns Skole skal etableres paa Præstegaardens Grund.
  - b. De 25 bedste Fag af Ladebygningen ved Ferring Præstegaard skulle anvendes under Biskoppens og vedkommende Amtsprovsts Tilsyn, til at forbedre Præstegaarden i Vandborg.
  - c. Stuelængen ved Ferring Præstegaard, 16 Fag, skal blive staaende for at anvendes til Skolehuus for Ferring Sogn, og da Kirkesangeren som tillige er Skolelærer, nu har en ubequem og langt fra hans Jord beliggende Bopæl, skulle Udhusene af hans nuværende Bolig forflyttes til Ferring Præstegaards Stuelænge, for at opføres der igien som Tørvehuus og Udhuus.
  - d. Vaaningshuset af Kirkesangerens Bolig, saavel som Ferring Præstegaards Udhuse, undtagen hvad deraf anvendes til Gavn for Vandborg Præstegaard, skal sælges til Bortflyttelse og den indkomne Sum anvendes under vedkommende Amtsmands og Amtsprovsts Opsyn til at indrette det nye Skolehuus i Ferring Præstegaards Stuelænge. Saafremt denne Sum ikke tilstrækker, skal Sognet tilskyde det Manglende.
  - e. Kirkesangerens hidtil havde Jord skal magelægges med ligesaameget af Ferring Præstegaards nærmest Gaarden beliggende Jord og hertil lægges desuden saameget af Præstegaardens Jord, at Kirkesangeren² erholder i alt 10^{tdr} Land foruden Præstegaardens Hauge, som han ogsaa skal beholde. Resten af Ferring Præstegaards Jord, tilligemed den Jord Kirkesangeren hidtil har havt, skal sælges ved offentlig Auction saaledes at Kiøberen

¹ Tekst i parentes er min kommentar eller mit resumé. Teksten her, nemlig den brevet er stilet til, står - som sædvanligt i breve - nederst på sidste side.

Begge sager haves i fotokopi. Sag 327 er på 3 sider, sag nr.333 er på 2 sider.

² Sideskift til folio 2

**Ribe Bispearkiv:
Fortegnelse over Tiendeforeninger og kendelser. (Uden årstal). (C4-843)¹**

Vandfuld Herred

Ferring sogn:

24. Feb, 1846

Allerh. Konfirm. paa Forening ang. Præste- Korn, Kvæg og Smaaredsels tienden af Jorder.

17. Juni 1848:

Den overordnede Tiendekommissions Kjendelse ang. Vederlaget for Præst-Korntiende af Jorder i Ferring Sogn

Vandborg og Ferring sogne

29. Jan 1856

Allerh. Konfirm. paa Forening ang. Præste- Korn, Kvæg og Smaaredselstienden af Jorder i Ferring Sogn og i Vandborg Sogn

NB der var også en anden liste, starter 1811, slutter 1826. Her er Vandborg og Ferring ikke med.

NB I Ribe Bispearkiv. Stiftøvrighedens tiendeforeninger og kendelser. 1815-1859 (C4-825)

ligger Ferring tiendeforening om Præste-, korn-, kvæg- og småredselstiende, konf. 24. feb. 1846. dat. i 1845, med tilhørende kendelse dat. 16. aug. 1845 og foreningen om det samme for Vandborg og Ferring sogne, konfirmeret 29.jan. 1856, dat. i 1855 med kendelse dat. 25 april 1855.

Desuden er der 1 kendelse om tienden dat. 17. juni 1848.

Jeg har ikke læst Foreningerne. Men der var altså tilsyneladende ingen forening i Ferring i Nøragers tid. Den i Vandborg er fra 1799. Jeg har ikke set den igen i disse papirer

Der blev så vidt jeg kan se ikke henvist til tidligere foreninger, selv om der jo var en gammel i Vandborg.

---

¹ er ikke ført til "Nørager Oversigt."